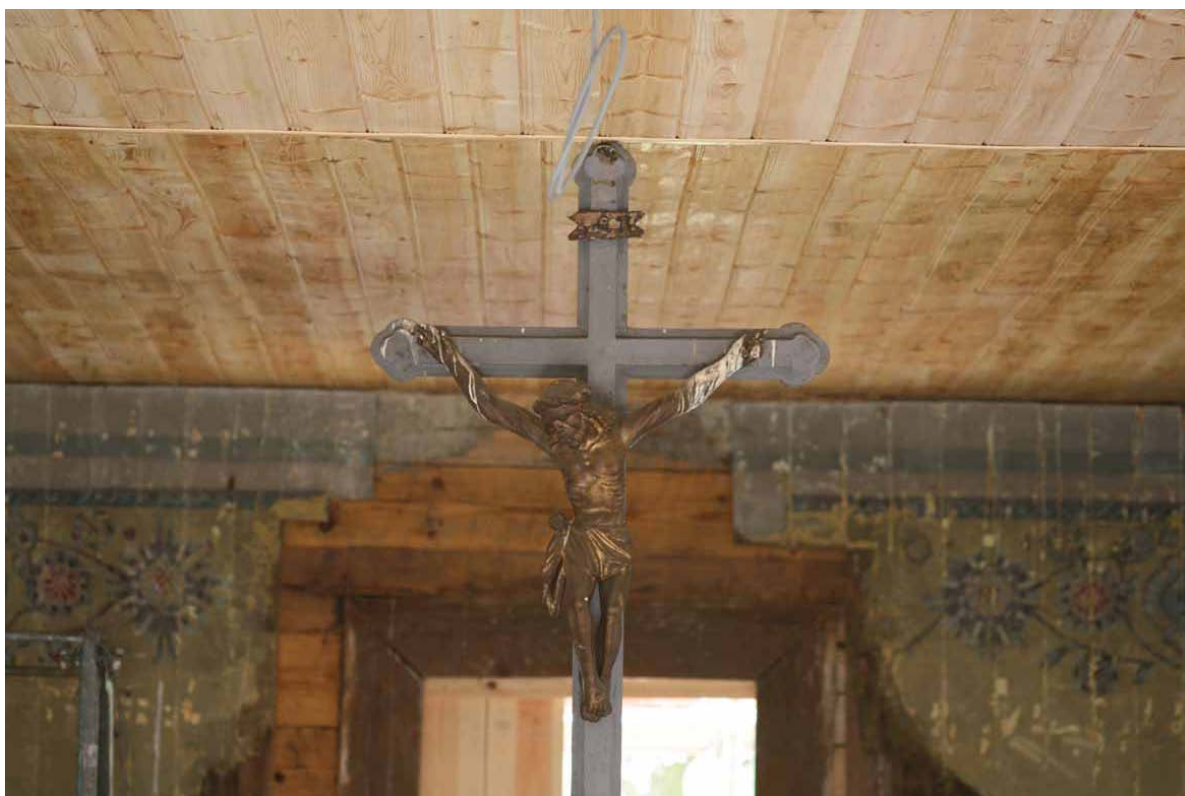

**Prace konserwatorskie i badawcze
architektury i zabytków ruchomych w kościele
p.w. Wszystkich Świętych z Bogut Pianek
obecnie w skansenie w Ciechanowcu**

Opracowanie:

Pracownia Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki

GOREK RESTAURO S.C.

ul. Ruskowy Bród 79a

03-289 Warszawa

Pracownia Konserwacji i Restauracji
Dzieł Sztuki

GOREK RESTAURO S.C.

03-289 Warszawa ul. Ruskowy Bród 79A
NIP 524-263-08-94; Regon 141232008

Ciechanowiec – Warszawa, sierpień 2010

Spis treści:

1. Opis projektu.
2. Kalendarium historii obiektu.
3. Założenia konserwatorskie.
4. Stan zachowania detalu architektonicznego i zabytków ruchomych.
5. Program konserwatorski.
6. Kosztorys i harmonogram prac.
7. Projekty koncepcyjne polichromii stropu, ławek i oświetlenia wnętrza.

Zlecniodawca:

Muzeum Rolnictwa im. Ks. Krzysztofa Kluka
ul. Pałacowa 5
18-230 Ciechanowiec

Autorzy opracowania:

- mgr Przemysław Gorek – dyplomowany konserwator malarstwa i rzeźby polichromowanej (dyplom ASP Warszawa 5946),
- mgr Sylwia Pawełkiewicz,
- Karolina Zalewska,
- Damian Kwiecień.

Założenia projektowe

Pierwotnie kościół wraz z dzwonnica znajdował się w północnej części wsi Boguty Pianki. Orientowaną świątynię zlokalizowano w centrum cmentarza przykościelnego po wschodniej stronie drogi prowadzącej do Dąbrowy Wielkiej. W pierwszym półroczu 2010 r. dokonano rozbiórki obiektu, a następnie jego złożenia na terenie skansenu Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu. Wraz z obiektem architektonicznym przeniesiono większość ruchomego wyposażenia świątyni, w tym ołtarze (główny i dwa boczne), tabernakulum, ambonę, chrzcielnicę, feretrony i belkę tęczową.

Do momentu translokacji, świątynia uznawana była za obiekt pochodzący z II poł. XIX w. Świadczyć miały o tym przede wszystkim powściągliwe wzmianki w materiałach archiwalnych. Zgodnie z powtarzаныmi w wizytacjach kościelnych informacjami, w 1864 spalił się drewniany kościół w Bogutach Piankach, a na jego miejscu z funduszy parafii wzniesiono nowy. W trakcie demontażu obiektu w odsłonięto relikty późnobarokowej polichromii iluzjonistycznej. Jej cechy stylistyczne kazały przesunąć datowanie świątyni o około sto lat wstecz. Oznacza to, że pożar, który wybuchł w czasie Powstania Styczniowego, uszkodził jedynie fragment drewnianej budowli. Być może zniszczenia obejmowały południową część świątyni, gdyż na tej ścianie nie występowały relikty malowanych barokowych zacheuszków. Podczas rozbiórki kościoła w 2010 r. pod szalunkiem znaleziono także fragmenty polichromii o ludowym charakterze, powstałej zapewne w XIX w. Partie te odsłonięto nadając im charakter tzw. „świadców”.

W świetle najnowszych odkryć należy zrewidować dotychczasowe poglądy na temat zabytku oraz ponownie przeanalizować materiał archiwalny. Konserwacja wystroju kościoła pozwoli na przeprowadzenie badań z zakresu historii architektury i historii sztuki. W zakres projektu konserwatorskiego włączono badania dendrologiczne i dendrochronologiczne. Ich celem będzie precyzyjne ustalenie czasu powstania budowli i chronologii zmian architektonicznych w niej zachodzących. Równolegle przeprowadzona będzie analiza spoiw i pigmentów warstw malarskich. Wyniki tych badań uzupełnią stan dzisiejszej wiedzy o przemiany dekoracji malarskich we wnętrzu kościoła w Bogutach Piankach.

Począwszy od wzniesienia świątyni do momentu jej zamknięcia – w związku z budową we wsi nowego murowanego kościoła – obiekt ulegał ciągłym przemianom architektonicznym. Wielokrotnie zmieniano jego wystrój malarski oraz wyposażenie. Świadczyć mogą o tym chociażby lakoniczne wzmianki w inwentarzach sporządzanych podczas wizytacji kościelnych. Historyczne wymalowania zniknęły ostatecznie pod warstwami wtórnych dekoracji i elementów architektonicznych (lisice, szalunek). Zachowane do dziś ołtarze, ambona i chrzcielnica ufundowane zostały zapewne po Powstaniu Styczniowym. Znaczną zmianę w wyglądzie wnętrza budowli spowodowały prace przeprowadzone na przełomie lat 20-tych i 30-tych XX w. Pierwotna dekoracja malarska szalunku, powstała do roku 1933, ukryta została następnie pod warstwami wtórnych wymalowań.

Obecny wystrój malarski wnętrza budowli oraz elementów ruchomego wyposażenia powstał podczas prac remontowych w 1971 r. Działania wówczas przeprowadzone, podobnie jak wcześniejsze, odbyły się bez nadzoru właściwych służb konserwatorskich. Całość wnętrza i wyposażenia została przemalowana farbami olejnymi. Szalunek pokryto szarozieloną monochromią, którą wzbogacono w górnej partii ścian wielobarwnym ornamentalnym szlakiem. Ościeża okien i obramienia przeźroczy galerii kolatorskich ozdobiono stylizowanymi kwiatami. Balustradę chóru pokrywa dekoracja o motywach muzycznych. Polichromie te nie posiadają wartości historycznej i artystycznej. W ramach projektu planuje się przywrócenie pierwotnej polichromii szalunku oraz pozostałych elementów dekoracji malarskiej wnętrza. Odsłonięte polichromie zostaną zakonserwowane, a w miejscach ubytków zrekonstruowane. Pracami konserwatorskimi objęte zostaną także wszystkie wcześniejsze dekoracje ściennie zachowane jako „świadki”.

W efekcie wielokrotnego odnawiania pierwotny wyraz estetyczny utraciły wszystkie elementy ruchomego wyposażenia. Niefachowo przeprowadzane prace malarskie doprowadziły do zniekształcenia detalu snycerskiego. Farba nakładana była nieprecyzyjnie, miejscami tworząc zacieki lub gromadząc się w zagłębieniach. Położone detale rzeźbiarskie „odświeżane” były za pomocą brązy lub farb o zbliżonej kolorystyce, a czasami całkowicie zamalowywane. Planowane prace konserwatorskie przywrócą wyposażeniu spójny wyraz estetyczny, zgodny z pierwotną koncepcją wystroju świątyni. Odsłonięte historyczne polichromie i złocenia zostaną poddane konserwacji oraz rekonstrukcji w miejscach ubytków.

W przypadku drewnianych elementów architektonicznych zrekonstruowane będą miejscowe ubytki formy snycerskiej, a miejsca uzupełnień scalone będą z ich otoczeniem.

Planowana konserwacja trwale zabezpieczy substancję zabytkową i przywróci jej właściwe walory estetyczne i artystyczne. W ramach przeprowadzonych prac wyeksponowane zostaną najstarsze fragmenty świątyni oraz polichromie pochodzące z różnych okresów. Konserwacja odbędzie się z poszanowaniem nawarstwień historycznych będącymi świadectwem wielowiekowych dziejów kościoła oraz przemian historycznych, stylistycznych i liturgicznych.

Po przeniesieniu obiektu na teren skansenu kościół nie będzie pełnił już funkcji liturgicznych. Stanie się przede wszystkim obiektem muzealnym oraz zabytkiem zaadaptowanym na cele kulturalne i edukacyjne.

Projekt konserwatorski zakłada:

- wykonanie badań konserwatorskich elementów drewnianych i warstw malarskich;
- konserwację wybranych elementów architektonicznych oraz miejscową rekonstrukcję drewnianego detalu architektonicznego;
- konserwację polichromii ściennych powstałych od XVIII w. do I. 30-tych XX w.

- konserwację oryginalnego wyposażenia kościoła w Bogutach Piankach oraz wybranych eksponatów o charakterze sakralnym z kolekcji Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu (patrz: lista zabytków ruchomych objętych zakresem projektu);
- rekonstrukcję polichromii sklepienia, ławek, oświetlenia wnętrza, szklenia okiennego;
- wykonanie kopii 5 obrazów ołtarzowych przeniesionych do murowanego kościoła w Bogutach Piankach i umieszczenie je w nastawach drewnianej świątyni;
- adaptację budynku na potrzeby osób niepełnosprawnych.

Wszystkie prace prowadzone będą pod nadzorem właściwych służb konserwatorskich.

Etapowanie

Projekt "Restauracja wnętrza i adaptacja na cele kulturalne zabytkowego kościoła p.w. Wszystkich Świętych w Ciechanowcu" jest kolejnym etapem zadania jakim jest zachowanie historycznego budownictwa drewnianego regionu. Pierwsze działanie objęło przeniesienie nieużytkowanego kościoła w Bogutach Piankach na teren skansenu Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu, konserwację i impregnację drewnianych elementów architektonicznych, rekonstrukcję stropu, sygnaturki i szalunku zewnętrznego.

W ramach omawianego projektu powstanie gotowy produkt turystyczny jakim będzie odrestaurowany zabytek architektury drewnianej z zachowanym i poddanym konserwacji oryginalnym wyposażeniem, pełniący funkcje kulturalne i edukacyjne (sala ekspozycyjna i koncertowa).

W następnym etapie projektu przewidziana jest rekonstrukcja kruchty, dekoracji fasady świątyni oraz balustrady tralkowej w prezbiterium. Prace te poprzedzone będą szeroko zakrojoną kwerendą archiwalną. W oparciu o pozyskany materiał ikonograficzny oraz badania komparatystyczne wykonany zostanie projekt budowlany. Niedostępna dla zwiedzających przestrzeń łóż kolatorskich zaadaptowana zostanie na pomieszczenia magazynowe. Docelowo empory wyposażone będą w profesjonalne meble przeznaczone do przechowywania szat liturgicznych znajdujących się w kolekcji Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu. Meble magazynowe ukryte zostaną w zachodniej części empor, pozostając niewidoczne dla publiczności zgromadzonej na parterze.

Zakres projektu

- W ramach projektu wykonane zostaną profesjonalne badania konserwatorskie, w tym dendrochronologiczne. Pozwolą one na dokładniejsze poznanie historii architektonicznej świątyni. Na podstawie wyników badań będzie można podjąć próbę precyzyjnego datowania poszczególnych części budowli oraz zakresu przebudów prowadzonych w XVIII, XIX i XX w. Badaniom poddane zostaną również historyczne polichromie ścienne.

- Wszystkie ubytki drewnianego detalu architektonicznego zostaną uzupełnione zgodnie z technologią oryginału i scalone z otoczeniem.
- W ramach projektu odsłonięta zostanie historyczna dekoracja malarska. Polichromie poddane będą konserwacji, a w miejscach ubytków zrekonstruowane. Pozwoli to na przywrócenie wnętrza zabytkowego charakteru oraz podkreśleniu przemian wystroju, przy jednoczesnym zachowaniu spójności estetycznej
- Przeprowadzona zostanie pełna konserwacja ruchomego wyposażenia świątyni. W przypadku zabytków drewnianych prace obejmą elementy konstrukcyjne oraz polichromię i złocenia. Usunięte zostaną wtórne wymalowania oraz złocenia wykonane w nieszlachetnych technikach. W miejscach ubytków wykonana będzie pełna rekonstrukcja. Poddane konserwacji zabytki stworzą wraz z polichromiami ściennymi spójne estetycznie wnętrze.
- Kolejnym elementem projektu będzie wykonanie w oparciu o przedłożony projekt rekonstrukcji polichromii stropu. Malowidło na suficie dopełni wystrój wnętrza tworząc spójną przestrzeń typową dla budownictwa sakralnego.
- Na podstawie projektu wykonane zostaną ławki dla zwiedzających, uczestników koncertów i sesji naukowych. Aby nie zakłócić wystroju wnętrza meblom tym nadana zostanie forma tradycyjnych ławek kościelnych z pulpitemi, klęcznikami i zapleckami. Będą spełniać funkcję wygodnych siedzisk wpisując się w estetykę przestrzeni o sakralnej tradycji.
- Kopie obrazów ołtarzowych wykonane zostaną na podstawie oryginałów zachowanych w nowym kościele w Bogutach Piankach. Rekonstrukcja wystroju malarskiego ołtarzy przeprowadzona zostanie z zachowaniem technologii i stylistyki pierwowzorów.
- Pracami konserwatorskimi objęta została także stolarka drzwiowa i okienna. W przypadku okien przywrócone będzie szklenie o historycznym charakterze.
- Do wnętrza wykonane zostanie nowe oświetlenie wszystkich pomieszczeń. Projekt nawiązywać będzie do form historycznych żyrandoli i kinkietów, spełniając jednocześnie współczesne wymagania. Zachowana zostanie spójność estetyczna i funkcjonalność przestrzeni wystawienniczej, koncertowej i konferencyjnej.
- Poprzez montaż platformy dla osób niepełnosprawnych obiekt udostępniony będzie wszystkim odwiedzającym, zapobiegając tym samym zjawisku wykluczenia społecznego.

Funkcjonalność obiektu

Poddane konserwacji i pracom restauratorskim wnętrze zaadaptowane zostanie na przestrzeń wystawienniczą, koncertową i konferencyjną. W kościele organizowane będą wystawy czasowe, koncerty muzyki religijnej i ludowej oraz sesje naukowe tematycznie związane z kulturą regionu.

Przestrzeń korpusu nawowego i aneksów przy prezbiterium (w przyziemiu) wykorzystywana będzie na ekspozycje stałe i czasowe. Na przykładzie zgromadzonych wewnątrz zabytków oraz dzięki planszom edukacyjnym i prezentacjom multimedialnym będzie można poznać dzieje kościoła od chwili jego powstania do momentu przeniesienia na teren Muzeum oraz prześledzić zmiany zachodzące w wyposażeniu świątyni. Zachowane zabytki ruchome (ołtarze, chrzcielnica, ambona itp.) prezentowane będą we właściwym kontekście, jakim jest przestrzeń sakralna, a nie sala muzealna. Na przykładzie zgromadzonych obiektów (pochodzących także z innych kościołów regionu) będzie można poznać w szerszej perspektywie zmiany zachodzące w sztuce sakralnej regionu od XVIII do XX w., przemiany liturgii kościoła katolickiego oraz obrzędy związane z rokiem liturgicznym. Etaż wystawienniczy, którym dysponuje Muzeum pozwoli na ekspozycję obrazów, rzeźb, ornatów, dewocjonałów typu różańce, medaliki, obrazki religijne. Rokrocznie organizowane konkursy na gwiazdy betlejemskie i palmy wielkanocne zyskają właściwą oprawę scenograficzną.

Dzięki montażowi platformy dla niepełnosprawnych przy wejściu głównym zniwelowana zostanie bariera architektoniczna. Tym samym obiekt będzie w pełni dostępny dla wszystkich gości skansenu.

Kalendarium

Data	Wydarzenie
I poł. XVI .	Powstanie wsi Boguty Pianki
1755	Rodzina Boguckich sprzedaje wieś Stanisławowi Łazowskiemu.
1760	Z fundacji Stanisława Łazowskiego we wsi wzniesiona zostaje kaplica filialna parafii nurskiej
1772	Erygowanie kaplicy.
1774	Istniejącą wcześniej kaplicę przebudowano na kościół p.w. Wszystkich Świętych. Fundatorami świątyni byli właściciele wsi Stanisław Łazowski, komornik ziemi nurskiej i jego żona, Marianna z Wrzosek.
1785	Bezdziętne małżeństwo Łazowskich sprzedaje wieś Boguty Pianki Teresie z Lanckorońskich Ossolińskiej, która planuje przeznaczyć majątek na uposażenie szpitala Sióstr Miłosierdzia Bożego (szarytek) w Ciechanowcu.
1789	Spisany zostaje akt fundacyjny szpitala
1793	Zatwierdzenie fundacji szpitala przez Sejm.
1798	Rząd pruski zatwierdza własność wsi i kościoła przez Siostry Miłosierdzia domu Ciechanowieckiego.
1808	Przed kościołem znajduje się nowa, prostokątna kruchta (data budowy nieznana).
1820	Konstrukcja kruchty przeniesiona zostaje na cmentarz i zaadaptowana na kostnicę. W związku z rozbudową kościoła dzwonnica przesunięta zostaje w kierunku północnym. Do świątyni dobudowano nową, podłużną kruchtę.
1842	Znajdujące się od czasu traktatu w Tylży w zaborze rosyjskim dobra w Bogutach Piankach zostają skonfiskowane przez władze carskie.
1864	Pożar kościoła. Zapewne ogień strawił tylko fragment budowli – być może od strony południowej.
1865	Odbudowa kościoła z funduszy zebranych przez parafię. Możliwa data rozebrania kruchty z 1820 r.
1889	Restauracja kościoła. Prawdopodobnie założenie szalunku zewnętrznego na nakładkę polską. Możliwa data rozebrania kruchty z 1820 r.
1891	Wokół świątyni wzniesiono ogrodzenie z palonej cegły.
1923	Wewnętrzne ściany kościoła pomalowano na białe (pobielono wapnem?).
1924	Wykonano inwentaryzację kościoła. Na rysunkach widać szalunek na nakładkę polską i gont na dachu. W ścianie południowej drzwi znajdowały się pod drugim oknem od zachodu (potem pod pierwszym). Okna posiadały okapy. W zachodnich narożach wewnątrz świątyni ustawione były ścianki wydzielające klatkę schodową na chór i magazynek.
I. 30-te XX w.	Powstanie projektu kościoła murowanego dla parafii Boguty Pianki autorstwa Baltazara Boguckiego. Projektu ostatecznie nie zrealizowano.
1928-33	Oszalowano ponownie zewnętrzne ściany świątyni. Wnętrze oszalowano i pomalowano.
1937	Wybetonowano ścieżki na cmentarzu przykościelnym.
Pomiędzy 1924 a 1946	Zlikwidowano ścianki wydzielające klatkę schodową na chór oraz tworzące magazynek w północno zachodnim narożu budowli. Przeniesiono drzwi południowe.
1946	Remont kościoła. Wymiana pokrycia kościoła, dzwonnicy i plebanii z gontowego na blaszane.
1960	Pomalowano z zewnątrz ściany kościoła, dzwonnicy i plebanii.
1971	Wymiana podłogi i pomalowanie wewnętrznych ścian. W trakcie prac

	malarskich prowadzonych zimą zapalają się opary farb. Szybko ugaszony pożar pozostawia po sobie jedynie lokalne ślady widoczne na jednym z filarów od strony południowej.
1997	W Bogutach Piankach wzniesiony zostaje nowy murowany kościół.
2009	Opracowana zostaje dokumentacja projektowa przeniesienia drewnianej świątyni do skansenu w Ciechanowcu.
2010	Translokacja kościoła.

Żałożenia konserwatorskie prac w kościele z Bogut Pianek

Aktualny wystrój drewnianego kościoła z Bogut Pianek przeniesionego do Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu pochodzi z lat 70. XX w. Stan zachowania obiektów ruchomych, które mają do niego wrócić, jak również polichromii ścian i elementów zabytkowych znajdujących się w jego wnętrzu należy ocenić jako zły. Podłoże w wielu miejscach jest zdegradowane na skutek działania drewnojadów oraz innych czynników mikrobiologicznych, jak również nieprawidłowych warunków przechowywania obiektów. Konieczne jest przeprowadzenie prac dezynsekcyjnych i dezynfekcyjnych oraz wzmacniających. Odsapające się od podłoża warstwy wymalowań wymagają interwencji konserwatorskiej polegającej głównie na oczyszczeniu, konsolidacji i uzupełnieniu ubytków.

Po przeprowadzonych pracach kościół mógłby stanowić świadectwo historii architektury drewnianej i sztuki ludowej w Polsce. W jego wnętrzu można bowiem wskazać obiekty stworzone na przestrzeni istnienia świątyni – od czasów jego powstania aż po lata 30. XX w. Większość zabytków stanowi reinterpretację sztuki barokowej. Różnorodność stylistyczna predestynuje obiekt do pełnienia funkcji edukacyjnej. Celem kompleksowych prac konserwatorsko-restauratorskich byłoby więc przywrócenie wystroju z lat przeszłych i stworzenie swego rodzaju muzeum kultu oraz ludowej sztuki sakralnej. Stąd w ramach niniejszej konserwacji proponuje się usunięcie wtórnych przemalowań i powrót do najstarszej chronologicznie, dobrze zachowanej, warstwy.

Istotnym elementem projektu są badania dendrochronologiczne szalunku, jak również identyfikacyjne spoiw i pigmentów użytych do dekoracji ścian i wyposażenia, które pozwolą na zgłębienie historii obiektu.

Najstarsza zidentyfikowana warstwa historyczna na szalunku wewnętrznym korpusu nawy głównej pochodzi zapewne z lat 30. XX w. Jest to jasna

Il. 1 Wystrój zakrystii, pochodzący z czasów po 1864 r. (?).

polichromia z rodzajem ciemniejszej lamperii u dołu ścian wydzielonej ciemnobrązowym cienkim paskiem. Dekoracja ta stanowi najprawdopodobniej powtórzenie wcześniejszej warstwy pochodzącej, jak można przypuszczać, z czasów po pożarze, który miał miejsce w 1864 r. Wystrój ten znaleźć możemy na ścianach zakrystii. Jest to rodzaj bordowej lamperii z ciemnozieloną wicią roślinną w górnej partii. Najprawdopodobniej dekoracja ta pochodzi z tego samego

Il. 2 Dekoracja z lat 30. XX w. na szalunku wewnętrznym nawy głównej.

okresu co świadki pozostawione w nawie głównej na ścianie północnej oraz w prezbiterium, jak również polichromia ściany zachodniej na chórze. Należy przypuszczać, że w przeszłości w kościele również zdobiony był sufit obecnie wyłożony nowymi deskami. Należałoby więc, zgodnie ze stylistyką odsłoniętych wymalowań ścian oraz w oparciu o materiał porównawczy pochodzący z podobnych obiektów, zaproponować projekt aranżacji sufitu.

O ile jednak odsłonięcie pierwotnego wymalowania szalunku wewnętrznego w korpusie nawy głównej wydaje się możliwe ze względu na słabą przyczepność wtórnych warstw, o tyle dotarcie do najstarszych warstw historycznych na ścianach prezbiterium wydaje się trudniejsze. Na obecnym etapie badań wszystko wskazuje na to, iż w przypadku tralek w prezbiterium konieczne będzie ograniczenie się do usunięcia jedynie warstwy wierzchniej datowanej na lata 70. XX w., pod którą kryje się dobrze zachowane iluzjonistyczne wymalowanie. Pod nim znajduje się szczątkowo zachowana błękitna warstwa, którą zidentyfikowano również na obramieniu przeźroczy łóż kolatorskich. Decyzja o utrzymaniu późniejszej warstwy na tralkach doprowadzić może do pewnej niekonsekwencji w wystroju, lecz będzie świadectwem kolejnych zmian estetycznej aranżacji świątyni i pozwoli na pokazanie jej długowiecznej historii.

II. 3 Tralki łoża kolatorskiej północnej.

II. 4 Obramienie obrazu w ołtarzu bocznym północnym. Gruba warstwa farby olejnej przykrywa pozłotę.

Kościół wraz z całym wyposażeniem był wielokrotnie przemalowywany. Obecnie ołtarze główny, boczne, ambona, chrzcielnica, belka tęczowa wraz z krucyfiksem oraz obramienia feretronów pokryte są grubą warstwą farby olejnej. Zapewne wybór stylistyki tego przemalowania związany był z ograniczonymi środkami finansowymi parafii. Niegdyś złoczone i srebrzone elementy taniej było przykryć farbą olejną. Jedynie wybrane fragmenty pozłociono przy użyciu mniej kosztownych materiałów, które miały zapewne naśladować niegdyś blask metali szlachetnych. Przykładem niedbale przeprowadzonych prac renowatorskich jest przedstawienie Chrystusa Ukrzyżowanego z belki tęczowej. Rzeźba, w przeszłości najprawdopodobniej cała złota, została pozłoczona tylko w niektórych partiach. W przypadku wyżej wymienionych obiektów pod warstwami przemalowań znajdujemy jednak oryginalną warstwę polichromii i złocień, dlatego proponuje się powrót do ich pierwotnej dekoracji w oparciu o wyniki badań konserwatorskich. Również w celu przywrócenia oryginalnego wystroju świątyni proponuje się wykonanie kopii brakujących obrazów ołtarzowych (z ołtarza głównego – obraz ze zwieńczenia i obraz główny; z ołtarza północnego – przedstawienie ze zwieńczenia; z ołtarza południowego – obraz ze zwieńczenia i głównego).

II. 5 Fragment odsłoniętej marmoryzacji oraz oryginalnej pozłoty – ołtarz boczny północny.

Wstępne badania odkrywkowe przeprowadzone w kościele pozwoliły zidentyfikować warstwę marmoryzacji na ambonie, ołtarzu bocznym oraz chrzcielnicy. Sposób malowania tych trzech obiektów znacznie się jednak różni, co stanowi dowód, iż nie pochodzą z tego samego warsztatu ani zapewne z tego samego okresu. Odsłonięcie pierwotnego wymalowania znów więc pozwoli na ukazanie historii wystroju świątyni.

II. 6 Fragment odsłoniętej marmoryzacji – ambona.

Obraz dwustronny dawniej zdobiący chorągiew z przedstawieniem Jezusa z Gorejącym Sercem, owalne przedstawienie Koronacji Maryi oraz feretrony, obecnie przechowywane w magazynku, również wymagają podjęcia gruntownych prac konserwatorsko-restauratorskich. Podłoże malarskie wymaga uzupełnienia, wzmocnienia, a warstwa malarska oczyszczenia i konsolidacji oraz prac czysto restauratorskich. Obramienia feretronów są przykładem bogatej sztuki zdobniczej. Pod warstwą białej farby olejnej zidentyfikowano kolorowe folie, zapewne złotą i srebrną. Kolekcja czterech feretronów utrzymanych w różnej konwencji artystycznej i wykonanych różnymi technikami stanowi świadectwo tradycji procesyjnej w kulturze polskiej. Droga krzyżowa jest przykładem dziewiętnastowiecznej sztuki oleodruku popularnej na polskiej wsi. Zachowała się w dobrym stanie. Wymaga jedynie oczyszczenia. Wyposażenie to powinno wrócić do kościoła jako eksponaty muzealne. Dopełnieniem wystroju będą nowe ławy i odrestaurowane konfesjonały. W tak zakomponowanym wnętrzu zgromadzić można również inne obiekty będące w posiadaniu Muzeum Rolnictwa, a pochodzące z kościoła w Kłopotach Stanisławskich. Gipsowy odlew Chrystusa w grobie może być przyczynkiem do przedstawienia tradycji obchodów Triduum Paschalnego i czuwania przy grobie. Tabernakulum z tronem stanowi zaś cenny przykład neobarokowej sztuki zdobniczej i swego rodzaju *pendant* do obiektów z kościoła w Bogutach.

Ciekawostką tego miejsca mogą być odnowione zabytkowe meble: komoda z kościoła w Kłopotach Stanisławach oraz szafa z kościoła w Bogutach Piankach służące do przechowywania paramentów liturgicznych. Pokazanie kościoła od zakrystii może stanowić ciekawą atrakcję turystyczną.

Zabytki ruchome objęte zakresem projektu

1. Obiekt: ołtarz główny

Autor: nieznanym

Styl: neobarok

Datowanie: po 1830 r., prawdopodobnie ok. 1864 r.

Historia: *Opis Inwentarza* sporządzony w 1830 r. wymienia w kościele ołtarz snycerskiej roboty malowany na ciemnozielono. Ponieważ w trakcie badań odkrywkowych nie odnaleziono wymalowania w tym kolorze, można przypuszczać, że nastawa powstała po tej dacie, zapewne po pożarze świątyni w 1864 r.

Technika wykonania: drewno polichromowane i złożone

Opis: ołtarz jednokondygnacyjny ze zwieńczeniem; mensa sarkofagowa o wklęsłych bokach, na niej tabernakulum (patrz poniżej), boki ołtarza ujęte w uszaki, flankowane parami kolumn korynckich na prostopadłościennych cokołach – wspólnych dla każdej pary; na osi prostokątne ramy obrazów: większa na dole, mniejsza u góry; belkowanie wyłamane nad kapitelami oraz w części centralnej tworząc trzy cokoły, z których skrajne wsparte są na konsolach; na krańcach belkowania pojedyncze wazy; zwieńczenie ujęte spływami o wklęsło-wypukłych krawędziach; rama obrazu flankowana przez dwa pilastry z konsolami w miejscu kapiteli; całość zamknięta trójkątnym naczółkiem z Okiem Opatrzności w polu.

2. Obiekt: tabernakulum z tronem na monstrancję

Autor: obiekt wykonano w zakładzie Józefa Grunwalda przy ul. Poznańskiej 11 w Warszawie

Styl: neobarok

Datowanie: 1931

Historia: Wewnątrz szafki tabernakulum znajduje się napis ołówkiem dotyczący daty i miejsca powstania obiektu.

Technika wykonania: drewno polichromowane, złożone i srebrzone

Opis: obiekt dwustrefowy; w dolnej części szafka tabernakulum ujęta ukośnymi cokolikami i spływami wolutowymi, drzwiczki prostokątne z płaskorzeźbionym kielichem z hostią; w górnej strefie obrotowy dysk z plecami umieszczonymi na średnicy podstawy; całość we wnęce flankowanej przez kolumnienki o fantazyjnych kapitelach i spływy; tron monstrancji zamknięty łukiem odcinkowym, wspartym na ukośnych odcinkach belkowania zwieńczonych wazami; na osi plastyczny ornament z dwóch gałązek różanych.

3. Obiekt: ołtarz boczny w nawie północnej

Autor: nieznanym

Styl: neobarok

Datowanie: prawdopodobnie po 1864 r.

Historia: Ołtarz należał zapewne do wyposażenia świątyni ufundowanego po pożarze w 1864 r.

Technika wykonania: drewno polichromowane i złożone

Opis: ołtarz jednokondygnacyjny ze zwieńczeniem; mensa prosta skrzyniowa, na niej tabernakulum na schodkowej podstawie, boki ołtarza flankowane parą kolumn korynckich na prostopadłościennych cokołach; na osi prostokątne ramy obrazów: większa na dole, mniejsza u góry; belkowanie wyłamane nad kapitelami, ponad którymi dwie wazy; zwieńczenie ujęte spływami o wklęsło-wypukłych krawędziach; całość zamknięta dwiema poziomymi esownicami i zwieńczona krzyżem na kuli.

4. Obiekt: obraz Matki Boskiej Częstochowskiej (ołtarz boczny w nawie północnej)

Autor: nieznanym

Styl: kopia z oryginału bizantyjskiego

Datowanie: prawdopodobnie po 1864 r.

Historia: Obraz wraz z drewnianą koszulką był zapewne gotowym wyrobem masowej produkcji, zakupionym w składzie obrazów.

Technika wykonania: drewno złożone, srebrzone inkrustowane kamieniami półszlachetnymi, oleodruk (?), tkanina,

Opis: ołtarz jednokondygnacyjny ze zwieńczeniem; mensa prosta skrzyniowa, na niej tabernakulum na schodkowej podstawie, boki ołtarza flankowane parą kolumn korynckich na prostopadłościennych cokołach; na osi prostokątne ramy obrazów: większa na dole, mniejsza u góry; belkowanie wyłamane nad kapitelami, ponad którymi dwie wazy; zwieńczenie ujęte spływami o wklęsło-wypukłych krawędziach; całość zamknięta dwiema poziomymi esownicami i zwieńczona krzyżem na kuli.

5. Obiekt: ołtarz boczny w nawie południowej

Autor: nieznanym

Styl: neobarok

Datowanie: prawdopodobnie po 1864 r.

Historia: Ołtarz należał zapewne do wyposażenia świątyni ufundowanego po pożarze w 1864 r.

Technika wykonania: drewno polichromowane i złożone

Opis: analogiczny do ołtarza w nawie północnej; mensa skrzyniowa płytka, tabernakulum w formie schodkowego cokołu z kielichem i hostią.

6. Obiekt: ambona

Autor: nieznanym

Styl: neobarok

Datowanie: prawdopodobnie po 1864 r.

Historia: Ambona należała zapewne do wyposażenia świątyni ufundowanego po pożarze w 1864 r.

Technika wykonania: drewno polichromowane i złożone

Opis: ambona zawieszona na ścianie prezbiterium przy nawie północnej, kosz wieloboczny z dekoracją z pionowych płycin i wyciętych w festony listew u podstawy; z boku proste schody z pełną balustradą z ukośnymi płycinami; całość balustrady i kosza obiega profilowany gzyms; baldachim w formie ośmiobocznego daszku z profilowanym gzymsem i festonami wokół krawędzi;; zwieńczenie ażurowe ze spływów dźwigających kulę z krzyżem.

7. Obiekt: chrzcielnica

Autor: nieznanym

Styl: neobarok

Datowanie: prawdopodobnie po 1864 r.

Historia: Chrzcielnica należała zapewne do wyposażenia świątyni ufundowanego po pożarze w 1864 r.

Technika wykonania: drewno polichromowane i złożone

Opis: chrzcielnica w formie ośmiobocznej skrzynki na wielobocznym trzonie i profilowanej stopie; dolna i górna część korpusu obwiedziona profilowanym gzymsem, dolna krawędź wzbogacona listwami wyciętymi na kształt festonów; na trzech szerszych bokach dekoracja malarska w profilowanej ramie, w czwartym drzwiczki ozdobione płaskorzeźbą; pokrywa wieloboczna, zwężająca się ku górze i zwieńczona krzyżem na gałce.

8. Obiekt: belka tęczowa

Autor: nieznanym

Styl: brak cech stylowych

Datowanie: ?

Technika wykonania: drewno monochromowane i złożone

Opis: prosta belka o prostokątnym przekroju, wzbogacona od strony nawy napisem +BÓG+MÓJ+WSZYSTKO+MOJE+ oraz złotym półwałkiem w górnej części.

9. Obiekt: krucyfiks z belki tęczowej

Autor: nieznanym

Styl: barok?

Datowanie: XVIII w. ?

Historia: Być może krucyfiks pochodzi z najstarszej kaplicy w Bogutach Piankach.

Technika wykonania: drewno monochromowane i złożone

Opis: na krzyżu o fazowanych krawędziach i trójlistnym zakończeniu ramion przybita figura Chrystusa; ręce wysoko uniesione, głowa opuszczona na prawe ramię, nogi ugięte; perizonium przewiązane na prawym boku.

10. Obiekt: obraz Koronacja Marii

Autor: nieznany

Styl: eklektyzm

Datowanie: XIX w.?

Historia: Pochodzenie obrazu nie jest znane.

Technika wykonania: olej na płótnie

Opis: owalna kompozycja ze sceną koronacji Marii przez Chrystusa; Jezus siedzący na obłokach i odziany w czerwoną szatę trzyma w dłoniach koronę; po lewej stronie kompozycji klęcząca (?) Matka Boska, z głową pochyloną w kierunku Syna; brak ramy.

11. Obiekt: feretron z przedstawieniami św. Józefa i św. Rozalii

Autor: warsztat lokalny

Styl: neobarok

Datowanie: XIX w.?

Historia: Pochodzenie obiektu nieznane.

Technika wykonania: drewno monochromowane, olej na płótnie naklejony na deskę.

Opis: na prostopadłościennym cokole prosta drewniana rama ujęta po bokach kolumnkami i zwieńczona ażurowym fantazyjnym motywem. 1. Przedstawienie św. Józefa obejmującego prawym ramieniem stojące na stole Dzieciątko Jezus; w lewej dłoni świętego lilia. 2. Ukazana w półpostaci św. Rozalia; prawa ręka oparta na leżącej na stole czaszce, w lewej dłoni mały krzyżyk, na głowie wieniec z róż.

12. Obiekt: feretron z przedstawieniami na papierze

Autor: warsztat lokalny

Styl: historyzm

Datowanie: XIX w.?

Historia: Pochodzenie obiektu nieznane.

Technika wykonania: drewno monochromowane, papier, druk.

Opis: profilowana rama na prostopadłościennym cokole, od góry zamknięta gzymsem wspartym przez dwie toczony kolumnki. Po obu stronach słabo czytelne przedstawienia postaci Chrystusa i Marii (?) ujęte w architektoniczne arkady o bizantynizującym charakterze.

13. Obiekt: feretron z przedstawieniami MB Częstochowskiej i św. Józefa

Autor: nieznany

Styl: neobarok

Datowanie: XIX w.?

Historia: Pochodzenie obiektu nieznane.

Technika wykonania: drewno polichromowane, złożone, inkrustowane kamieniami półszlachetnymi lub szkłem; oleodruk?

Opis: profilowana rama zamknięta od góry łukiem nadwieszonym, ujęta po bokach i u dołu ornamentem wolutowo akantowym. 1. Płaskorzeźbione przedstawienie MB Częstochowskiej na tle promienistej glorii. 2. Całopostaciowe płaskorzeźbione przedstawienie św. Józefa z Dzieciątkiem i lilią na tle promienistej glorii.

14. Obiekt: feretron z przedstawieniami Jezusa i św. Rozalii

Autor: warsztat lokalny

Styl: neobarok

Datowanie: XIX w.?

Historia: Pochodzenie obiektu nieznane.

Technika wykonania: drewno monochromowane, olej na desce.

Opis: na prostokątnym cokole prostokątna tablica ujęta w parę pilastrów, zamknięta od góry profilowanym gzymsem z falistym naczółkiem. 1. W malowanej ornamentalnej ramie przedstawienie Jezusa w półpostaci, ubranego w czerwoną szatę i niebieski płaszcz. 2. W malowanej ornamentalnej ramie przedstawienie św. Rozalii w półpostaci, ubranej w czerwoną szatę i niebieski płaszcz.

15. Obiekt: obraz dwustronny

Autor: nieznany

Styl: historyzm

Datowanie: XIX w.?

Historia: Pochodzenie obiektu nieznane.

Technika wykonania: olej na płótnie.

Opis: prostokątne płótno, 1. Półpostaciowe przedstawienie Jezusa z Gorejącym Sercem. 2. Półpostaciowe przedstawienie Marii z sercem przebitym mieczem oraz z lilią w dłoniach.

16. Obiekt: konfesjonał 1

Autor: nieznany

Styl: neobarok

Datowanie: XIX w.?

Historia: Pochodzenie obiektu nieznane.

Technika wykonania: drewno monochromowane

Opis: konfesjonał składający się z siedziska, bocznych ścianek z kratkami i klęcznikami, bramki oraz zaplecka zwieńczonego krzyżem na łuku dwustronnie wklęsłym.

17. Obiekt: konfesjonał 2

Autor: nieznany

Styl: neobarok

Datowanie: XIX w.?

Historia: Pochodzenie obiektu nieznane.

Technika wykonania: drewno monochromowane

Opis: konfesjonał składający się z siedziska, bocznych ścianek z kratkami i klęcznikami, bramki oraz trójbocznie zakończonego zaplecka zwieńczonego krzyżem.

18. Obiekt: polichromia kapiteli filarów

Autor: nieznany

Styl: barok

Datowanie: po 1760

Historia: Pochodzenie obiektu nieznane.

Technika wykonania: tempera?

Opis: iluzjonistycznie malowane profile gzymsu.

19. Obiekt: polichromia widoczna w świadkach wyciętych w szalunku

Autor: nieznany

Styl: ludowy

Datowanie: 1865?

Historia: Być może są to polichromowane zacheuszki będące świadectwem powtórnego poświęcenia kościoła w 1865 r.

Technika wykonania: tempera?

Opis: na ścianie południowej prezbiterium i północnej korpusu nawowego para uskrzydłonych główek anielskich z krzyżem na osi; między oknami chóru pojedyncza uskrzydłona główka anielska oraz bordowo-niebieski ornament w górnej części ściany.

20. Obiekt: 1. polichromia szalunku, 2. polichromia balustrady chóru, 3. polichromia ościeży okiennych i obramienia przeźroczy łóż kolatorskich

Autor: nieznany

Styl: ludowy

Datowanie: 1971

Historia: Polichromia wykonana podczas ostatniego remontu świątyni w Bogutach Piankach.

Technika wykonania: farby olejne?

Opis: 1. na szarym tle pasowy ornament podsufitowy składający się ze stylizowanych kwiatów i romboidalnych kartuszy, 2. na białym tle naprzemiennie ułożone prostokątne pionowe płyciny i poziome wypełnione ornamentem z instrumentów muzycznych i ulistnionych gałązek, 3. na niebieskim tle szlaczek ze stylizowanych kwiatów.

21. Obiekt: szafa w zakrystii

Autor: nieznany

Styl: neobarok

Datowanie: XIX w.?

Historia: Pochodzenie – kościół w Bogutach Piankach.

Technika wykonania: drewno, mosiądz

Opis: komoda z trzema pionami szuflad z nadstawką o falistej górnej krawędzi.

22. Obiekt: komoda z zakrystii

Autor: nieznany

Styl: brak cech stylowych

Datowanie: XIX/XX w.

Historia: Pochodzenie – kościół w Kłopotach Stanisławach

Technika wykonania: drewno, mosiądz

Opis: komoda z jasnego drewna z pięcioma szufladami: dwiema małymi na górze i trzema dużymi poniżej.

23. Obiekt: rzeźba Chrystus w grobie

Autor: nieznany

Styl: brak cech stylowych

Datowanie: XIX/XX w.

Historia: Pochodzenie – kościół w Kłopotach Stanisławach

Technika wykonania: gips

Opis: leżąca figura zmarłego Chrystusa okryta od pasa w dół całunem.

24. Obiekt: tabernakulum z tronem na monstrancję

Autor: nieznany

Styl: neobarok

Datowanie: XIX/XX w.

Historia: Pochodzenie – kościół w Kłopotach Stanisławach

Technika wykonania: drewno polichromowane, złoczone i srebrzone

Opis: obiekt dwustrefowy; w dolnej części cokół z dwuskrzydłowymi drzwiczkami do szafki tabernakulum; w górnej strefie obrotowy dysk z plecami umieszczonymi na średnicy podstawy; całość we wnęce flankowanej przez pary kanelowanych kolumniek o fantazyjnych kapitelach; po

obu stronach fantazyjnego szczytu odcinki belkowania zwieńczone ćwierćkolistymi odcinkami gzymsu.

25. Obiekt: droga krzyżowa (14 stacji)

Autor: nieznany

Styl: historyzm

Datowanie: XIX/XX w.

Historia: Pochodzenie – kościół w Bogutach Piankach. Stacje drogi krzyżowej zakupiono jako gotowy wyrób w składzie rycin Karola Sommera w Warszawie przy ul. Miodowej 4.

Technika wykonania: oleodruk, drewno polichromowane

Opis: cykl przedstawień pasywnych oprawionych w prostokątną ramę zwieńczoną krzyżem.

Stan zachowania

Obecny wygląd wnętrza świątyni jest efektem odświeżania na początku lat 70-tych XX w.

Polichromia, która pokrywa szalunek, drewniane elementy konstrukcyjne oraz część ruchomego wyposażenia (ołtarze, tabernakulum, ambona, chrzcielnice) nie posiada wartości historycznej ani artystycznej. Wykonana jest niestarannie, niezgodnie z zasadami postępowania z obiektami zabytkowymi. Wszystkie elementy wyposażenia świątyni były wielokrotnie przemalowywane. Wtórne wymalowania przykrywają pierwotne warstwy technologiczne i wykończeniowe, zachowane w różnym stopniu, w zależności od obiektu.. Złocenia uzupełniano w sposób niefachowy, wykonując je w nieszlachetnych technikach lub miejscami zamalowując je farbami olejnymi.

Elementy drewniane budowli w wielu miejscach są silnie zdegradowane na skutek działania drewnojadów oraz innych czynników mikrobiologicznych. Widać rozległe ubytki podłoża, nie zagrażające wprowadzie konstrukcji budynku, ale negatywnie wpawające na estetykę wnętrza.

Warstwy wymalowań są odspojone od podłoża, na wielu powierzchniach widoczne są rozległe ubytki warstw malarskich, sięgające często podłoża konstrukcyjnego.

Na stan zachowania zabytków ruchomych wpłynęły negatywnie nieprofesjonalne zabiegi odświeżające, jak również nieprawidłowe warunki przechowywania obiektów. W wielu miejscach widoczne są ślady aktywności kołatka oraz uszkodzenia mechaniczne.

Konieczne jest uzupełnienie ołtarzy o kopie obrazów, które zostały z nich wymontowane. W obecnym stanie ich wartość ekspozycyjna jest bowiem ograniczona. W przypadku feretronów widoczne są uszkodzenia obramowania, jak i podłoża obrazów oraz warstw malarskich.

Obecny stan zachowania wnętrza świątyni i jej wyposażenia należy określić jako bardzo zły, a w przypadku niektórych mobilów jako alarmujący. Wiele z zabytków wymaga natychmiastowej interwencji konserwatorskiej. Negatywnie ocenić należy estetykę wnętrza. Wartość artystyczna, historyczna i edukacyjna zabytkowej świątyni jest obecnie bardzo ograniczona.

OŁTARZ GŁÓWNY	
Autor	nieznany
Styl	neobarok
Datowanie	po 1830 r., prawdopodobnie ok. 1864 r.
Technika	drewno polichromowane i złożone
Historia	„Opis Inwentarza” sporządzony w 1830 r. wymienia w kościele ołtarz snycerskiej roboty malowany na ciemnozielono. Ponieważ w trakcie badań odkrywkowych nie odnaleziono wymalowania w tym kolorze, można przypuszczać, że nastawa powstała po tej dacie, zapewne po pożarze świątyni w 1864 r.
Opis	Ołtarz jednokondygnacyjny ze zwieńczeniem; mensa sarkofagowa o wklęsłych bokach, na niej tabernakulum (patrz poniżej), boki ołtarza ujęte w uszaki, flankowane parami kolumn korynckich na prostopadłościennych cokołach – wspólnych dla każdej pary; na osi prostokątne ramy obrazów: większa na dole, mniejsza u góry; belkowanie wyłamane nad kapitelami oraz w części centralnej tworząc trzy cokoły, z których skrajne wsparte są na konsolach; na krańcach belkowania pojedyncze wazy; zwieńczenie ujęte spływami o wklęsło-wypukłych krawędziach; rama obrazu flankowana przez dwa pilastry z konsolami w miejscu kapiteli; całość zamknięta trójkątnym naczółkiem z Okiem Opatrzności w polu.

Stan zachowania

Obiekt wielokrotnie przemalowywany i silnie zabrudzony. Podłoże z drewna sosnowego wymaga dezynfekcji oraz miejscowej impregnacji. W niektórych miejscach widoczne są pęknięcia podłoża. Warstwa gruntu jest delikatnie spękana, lecz wykazuje dobrą adhezję do podłoża. Umiarkowanie słaba przyczepność wierzchniej olejnej warstwy malarskiej do warstwy oryginalnej sprawia, iż za pomocą mechanicznego oczyszczania powierzchni przy użyciu skalpela możliwe jest odsłonięcie pierwotnej malatury wykonanej w chudszej technice (temperowej?). W partiach płycin błękitna farba olejna przykrywa wymalowanie w kolorze żółtym, pod którym widoczna jest warstwa beżowa. Obramienia wokół płycin pierwotnie zapewne miały kolor szarawy. Pozłota jest silnie przetarta i pokryta różnego rodzaju nieszlachetnymi materiałami wtórnymi. Konieczne jest usunięcie warstw wtórnych złoczeń i całkowite pozłoczenie listew, kolumn i pilastrów, ram obrazów, uszaków. Całość obiektu pokrywa gruba warstwa brudu i kurzu. Widoczne są liczne wykruszenia warstwy malarskiej, uszkodzenia mechaniczne w tym sięgające podłoża drewnianego. Należy również wykonać kopie obrazów pochodzących z ołtarza.

Beżowa warstwa oryginalna pod niebieskim i żółtym przemalowaniem.

Przedstawienie Wszystkich Świętych ze zwieńczenia ołtarza oraz św. Antoniego z pola głównego.

Szara warstwa oryginalna pod białym przemalowaniem.

Program prac:

1. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i opisowej stanu zachowania.
2. Demontaż ołtarza wraz z dokładną inwentaryzacją elementów.
3. Transport do pracowni konserwatorskiej.
4. Dezynfekcja i dezynsekcja, działanie antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani) oraz zwalczające drewnojady (Antox Z, Cuprinol lub Xirein).
5. Pobranie próbek do badań identyfikujących użytych oryginalnie pigmentów i spoiw oraz do analizy porównawczej zwieńczenia ołtarza oraz jego części głównej w celu określenia daty i chronologii powstania obiektu oraz pierwotnej kolorystyki. Wykonanie przekrojów bocznych pobranych próbek.
6. Opracowanie koncepcji konserwacji spójnej z założeniami konserwacji całego kościoła, w szczególności pozostałych elementów wyposażenia świątyni.
7. Wstępne oczyszczenie.
8. Wykonanie prób usuwania wtórnych wymalowań i złocen - metodą mechaniczną (skalpele) i metodą chemiczną (kompozycje rozpuszczalników, specjalistyczne preparaty do usuwania starych powłok malarskich lub lakierniczych). Ostateczna decyzja o sposobie usuwania nawarstwień powinna zostać podjęta po przeprowadzeniu wyżej wspomnianych prób.
9. Usunięcie wtórnych nawarstwień: wymalowań i złocen.
10. Impregnacja strukturalna elementów zdegradowanych i zaatakowanych przez szkodniki. Impregnacja poprzez nasączenie elementów i kąpiel w 10-15% roztworze Hekolu I 50 lub Paraloidu B-72.
11. Prace snycerskie i stolarskie – uzupełnienie podłoża drewnianego, wstawianie fleków w miejscach ubytków, sklejenie pęknięć, założenie kitów trocinowych w miejscach drobnych ubytków drewna. Rekonstrukcje brakujących elementów. Odpowiedni dobór drewna i obróbki. Kleje stolarskie poliwinylowe i poliuretanowe.
12. Konserwacja odsłoniętych polichromii i złocen. Podklejenie osypujących się warstw gruntów, polichromii i pozłoty (środki klejące na bazie akrylanów: Primal AC-33, Lascaux® Hydroground 750).
13. Uzupełnienie ubytków gruntów (tradycyjny grunt kredowo-klejowy z dodatkiem środka antyseptycznego).
14. Miejscowe uzupełnienie ubytków warstwy pulmentu (klej króliczy, pulment czerwony naturalny).
15. Uzupełnienie ubytków pozłoty (złoto w płatkach i w proszku). Miejscowe rekonstrukcje złocen (złoto płatkowe i w proszku)
16. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej – retusz naśladowczy. Farby wodne akwarele, gwasze itp.
17. Wykonanie kopii obrazów zgodnie z techniką wykonania oryginału: do części głównej ołtarza wizerunku św. Antoniego oraz do zwieńczenia obrazu Wszystkich Świętych.
18. Transport obiektów na miejsce ekspozycji.
19. Montaż elementów.
20. Dokumentacja powykonawcza opisowa i fotograficzna.

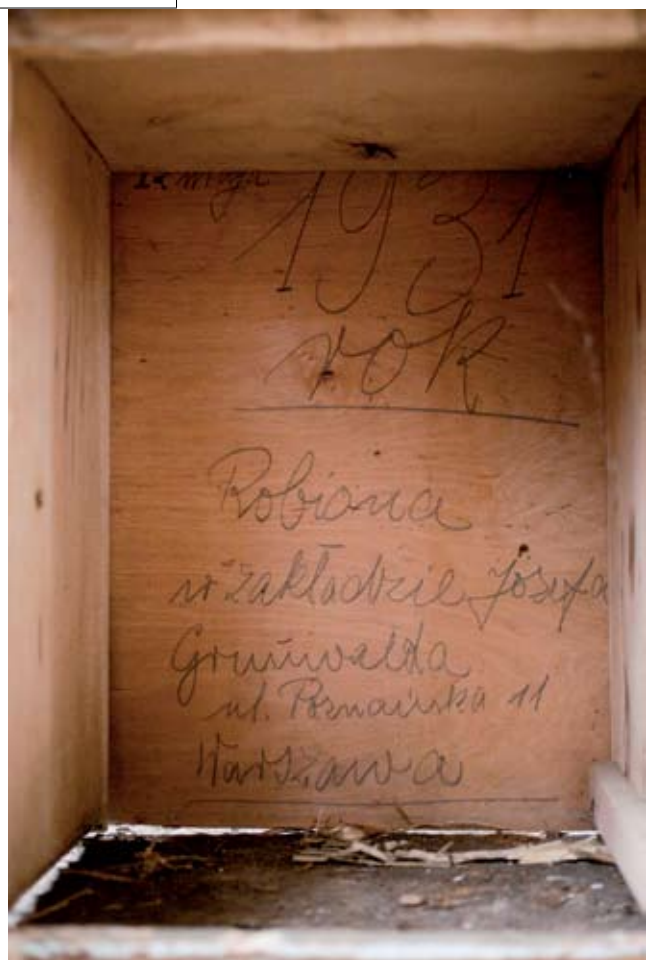

TABERNAKULUM Z TRONEM NA MONSTRANCJĘ	
Autor	Obiekt wykonano w zakładzie Józefa Grunwalda przy ul. Poznańskiej 11 w Warszawie.
Styl	neobarok
Datowanie	po 1931 r.
Technika	drewno polichromowane i złożone
Historia	Wewnątrz szafki tabernakulum znajduje się napis ołówkiem dotyczący daty i miejsca powstania obiektu.
Opis	Obiekt dwustrefowy; w dolnej części szafka tabernakulum ujęta ukośnymi cokolikami i spływami wolutowymi, drzwiczki prostokątne z płaskorzeźbionym kielichem z hostią; w górnej strefie obrotowy dysk z plecami umieszczonymi na średnicy podstawy; całość we wnęce flankowanej przez kolumnienki o fantazyjnych kapitelach i spływy; tron monstrancji zamknięty łukiem odcinkowym, wsparty na ukośnych odcinkach belkowania zwieńczonych wazami; na osi plastyczny ornament z dwóch gałązek różanych.

Stan zachowania

Obiekt znacznie lepiej zachowany od nastawy ołtarzowej. Podczas wstępnych oględzin nie stwierdzono śladów żerowania owadów. Obiekt silnie zabrudzony. Liczne drobne uszkodzenia mechaniczne oraz miejscowe zachlapania farbą olejną stosowaną zapewne do odnawiania ołtarza. Brak dolnej złożonej listwy w drzwiczkach szafki tabernakulum. Uszkodzone mocowanie drzwiczek. Zacieki z niebieskiej farby na oryginalnym złoceniu wskazują, że obiekt był przemalowywany.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna i opisowa stanu zachowania.
2. Demontaż tabernakulum wraz z inwentaryzacją elementów.
3. Transport do pracowni konserwatorskiej.
4. Dezynfekcja i dezynsekcja: działanie antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani) oraz zwalczające drewnojady (Antox Z, Cuprinol lub Xirein).
5. Wstępne oczyszczenie z brudu.
6. Wykonanie prób usuwania wtórnych wymalowań i złocień. Porównanie skuteczności usuwania wtórnych nawarstwień metodą mechaniczną (skalpele) i metodą chemiczną (kompozycje rozpuszczalników, preparaty do usuwania starych farb i lakierów). Ostateczna decyzja o sposobie usuwania nawarstwień powinna zostać podjęta po przeprowadzeniu prób.
7. Usunięcie wtórnych nawarstwień przemalowan powierzchni malarskiej i złocen.
8. Impregnacja drewna poprzez nasączenie zdegradowanych elementów 10-15% roztworem Hekolu I50 lub Paraloidu B-72.
9. Prace stolarskie – rekonstrukcja brakującej listwy oraz mocowania drzwiczek tabernakulum.
10. Podklejenie osypujących się warstw gruntów, polichromii i pozłoty (środki klejące na bazie akrylanów: Primal AC-33, Lascaux® Hydroground 750 lub podobne).
11. Uzupełnienie ubytków gruntów (tradycyjny grunt kredowo-klejowy z dodatkiem środka antyseptycznego).
12. Miejscowe uzupełnienie ubytków warstwy pulmentu (klej króliczy, naturalny pulment czerwony).
13. Uzupełnienie ubytków pozłoty złoto w proszku, złota akwarela. Złocenie elementów zrekonstruowanych (złoto płatkowe i srebro w proszku).
14. Zabezpieczenie powierzchni srebrzonych.
15. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej (retusz naśladowczy) - farby na spoiwie wodnym.
16. Transport obiektów na miejsce ekspozycji.
17. Montaż.
18. Wykonanie dokumentacji powykonawczej opisowej i fotograficznej.

OŁTARZ BOCZNY W NAWIE PÓŁNOCNEJ	
Autor	nieznany
Styl	neobarok
Datowanie	prawdopodobnie po 1864 r.
Technika	drewno polichromowane i złożone
Historia	Ołtarz należał zapewne do wyposażenia świątyni ufundowanego po pożarze w 1864 r.
Opis	Ołtarz jednokondygnacyjny ze zwieńczeniem; mensa prosta skrzyniowa, na niej tabernakulum na schodkowej podstawie, boki ołtarza flankowane parą kolumn korynckich na prostopadłościennych cokółkach; na osi prostokątne ramy obrazów: większa na dole, mniejsza u góry; belkowanie wyłamane nad kapitelami, ponad którymi dwie wazy; zwieńczenie ujęte spływami o wklęsło-wypukłych krawędziach; całość zamknięta dwiema poziomymi esownicami i zwieńczona krzyżem na kuli.

Stan zachowania

Obiekt wielokrotnie przemalowywany i silnie zabrudzony. Układ kolorystyczny zidentyfikowanych warstw ołtarza bocznego oraz głównego jest podobny. W partiach płycin błękitna farba olejna przykrywa wymalowanie w kolorze żółtym, pod którym widoczna jest warstwa beżowa. Różnicę stanowią obramienia wokół płycin, które niegdyś pokrywała beżowo-brązowa marmoryzacja. Zauważono liczne zachłapania z białej farby olejnej stosowanej zapewne podczas odświeżania kościoła. Liczne wykruszenia warstw poźłoty i warstw malarskich świadczą o miejscowej słabej adhezji warstw gruntu do podłoża drewnianego. Są one również wynikiem uszkodzeń mechanicznych powstałych podczas prac remontowych i przenoszenia kościoła. Najprawdopodobniej dolne elementy, tj. mensa oraz tabernakulum, mają charakter wtórny. Wskazują na to różnice zaobserwowane w stosunku do niemalże identycznego ołtarza bocznego południowego. Elementy te są też w większym stopniu zniszczone niż elementy znajdujące się w górnej partii ołtarza. Podłoże z drewna sosnowego wymaga dezynfekcji oraz miejscowej impregnacji. W niektórych miejscach, zwłaszcza w dolnej partii, widoczne są pęknięcia podłoża. Występują również drobne ubytki snycerskie. Słaba przyczepność wierzchnich warstw wymalowań do pierwotnej warstwy wykonanej w chudszej technice sprawia, iż za pomocą mechanicznego oczyszczania powierzchni przy użyciu skalpela możliwe jest odsłonięcie pierwotnej malatury. Pożłota jest silnie przetarta i pokryta różnego rodzaju nieszlachetnymi materiałami wtórnymi. Konieczne wydaje się całkowite pozłocenie na nowo elementów złożonych: listew, kolumn i pilastrów, ram obrazów, uszaków. Wyjątek stanowi rama głównego przedstawienia. Odkrywka wykonana w tym miejscu wskazuje, że oryginalna pożłota zachowała się w dobrym stanie. Całość pokryta jest warstwą brudu i kurzu. Brak jest obrazu ze zwieńczenia.

Rama obrazu MB Częstochowskiej. Pod warstwą niebieskiego przemalowania oryginalna poźłota. Pod spodem widoczny pomalowane na złoto miejsce ubytku listwy.

Przekrój stratygraficzny próbki pobranej z ołtarza pokazuje 5 warstw przemalowań wtórnych. Poniżej miejsce pobrania próbki.

Program prac:

1. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i opisowej stanu zachowania.
2. Demontaż ołtarza wraz z inwentaryzacją elementów.
3. Transport do pracowni konserwatorskiej.
4. Dezynfekcja i dezynsekcja: działanie antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani) oraz zwalczające drewnojady (Antox Z, Cuprinol lub Xirein).
5. Pobranie próbek do badań identyfikujących użyte oryginalnie pigmenty i spoiwa oraz do ustalenia pierwotnej kolorystyki obiektu, jak również czasu jego powstania. Celem będzie ustalenie, czy pochodzi z tego samego okresu co ołtarz główny i ambona. Wykonanie szlifów stratygraficznych pobranych próbek.
6. Wstępne oczyszczenie z powierzchniowych zabrudzeń.
7. Wykonanie próby usuwania wtórnych wymalowań i złocień metodą mechaniczną (skalpele) i metodą chemiczną (kompozycje rozpuszczalników, preparaty do usuwania starych farb i lakierów). Ostateczna decyzja o sposobie usuwania nawarstwień powinna zostać podjęta po przeprowadzeniu prób na różnych elementach ołtarza.
8. Usunięcie wtórnych nawarstwień. Delikatne oczyszczenie złożonych elementów ramy obrazu głównego z niebieskiej farby olejnej (kompozycje rozpuszczalników).
9. Impregnacja strukturalna elementów o zdegradowanej strukturze drewna. Impregnacja poprzez nasączenie elementów 10-15% roztworem Hekolu I50 lub Paraloidu B-72.
10. Prace stolarskie i snycerskie – wstawianie fleków, sklejenie pęknięć, rekonstrukcje brakujących elementów. z odpowiednio dobranego drewna.
11. Przebudowa i rekonstrukcja pierwotnego rozwiązania mensy i tabernakulum.
12. Podklejenie osypujących się warstw gruntów, polichromii i pozłoty (środki klejące na bazie akrylanów: Primal AC-33, Lascaux® Hydroground 750).
13. Uzupełnienie ubytków gruntów (tradycyjny grunt kredowo-klejowy z dodatkiem środka antyseptycznego).
14. Miejscowe uzupełnienie ubytków warstwy pulmentu. Założenie pulmentu na elementach nie posiadających oryginalnej warstwy złocień (klej króliczy, naturalny pulment czerwony).
15. Uzupełnienie ubytków pozłoty. Złocenie elementów nowych (folie metalowe: złoto płatkowe i w proszku, złoto mineralne.)
16. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej – retusz naśladowczy, farb wodne akwarelowe, gwasze.
17. Wykonanie kopii obrazu św. Rocha ze zwieńczenia zgodnie z techniką wykonania oryginału.
18. Transport obiektów na miejsce ekspozycji.
19. Montaż elementów.
20. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna. Sformułowanie zaleceń do ekspozycji.

Tabernakulum w ołtarzu bocznym północnym.

Tabernakulum w ołtarzu bocznym południowym.

Obraz ze zwieńczenia ołtarza. Przedstawienie św. Rocha.

OBRAZ MATKI BOSKIEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ WRAZ Z SUKIENKĄ (OŁTARZ BOCZNY W NAWIE PÓŁNOCNEJ)	
Autor	nieznany
Styl	kopia z oryginału bizantyjskiego
Datowanie	prawdopodobnie po 1864 r.
Technika	drewno złoczone, srebrzone inkrustowane kamieniami półszlachetnymi, oleodruk (?), tkanina
Historia	Obraz wraz z drewnianą koszulką był zapewne gotowym wyrobem masowej produkcji, zakupionym w składzie obrazów.
Opis	Matka Boska ujęta w półpostaci, z Dzieciątkiem na lewym ramieniu; tuniki postaci oraz płaszcz Marii z maforium płaskorzeźbione, złoczone i srebrzone, na głowach korony otoczone nimbami i gwiazdami; rama prostokątna, profilowana, w wykroju zamknięta łukiem nadwieszonym, z uskrzydłonymi główkami aniołków w przyłączach.

Stan zachowania

Ocenę stanu zachowania samego obrazu, jak również precyzyjne określenie techniki wykonania utrudnia fakt, że jest on przysłonięty ozdobną sukienką. Przymuszczalnie jest to oleodruk pokryty grubą warstwą pociemnialego werniksu. Widoczne liczne drobne ubytki warstwy malarskiej. Są one wynikiem osłabionej kohezji i adhezji warstw oraz uszkodzeń mechanicznych, którym sprzyjało przenoszenie obiektu i montaż. Nie zauważono śladów przemalowań bądź retuszy, co wskazuje, iż obiekt nie był poddawany konserwacji w przeszłości.

Sukienka zachowana w dość dobrym stanie. Widoczne są miejscowe ubytki zaprawy wraz z pozłotą. Powierzchnia silnie zabrudzona. Gruba warstwa brudu sprawia, że metale pozbawione są połysku. Widoczne są na całej powierzchni drobne niewprawne retusze wykonane nieszlachetnymi technikami pozłotniczymi, prawdopodobnie brąz.

Program prac:

1. Demontaż obrazu
2. Transport do pracowni konserwatorskiej.
3. Szczegółowa dokumentacja fotograficzna i opisowa.
4. Zdjęcie koszulki.
5. Badania obrazu w promieniowaniu wzbudzonym falami UV.
6. Pobranie próbek z obrazu i sukienki do badań stratygraficznych oraz do badań chemicznych materiałów użytych pierwotnie w celu ustalenia oryginalnej techniki wykonania.
7. Dezynfekcja i dezynsekcja obiektów: działanie antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani) oraz zwalczające drewnojady (Antox Z, Cuprinol lub Xirein).

Konserwacja obrazu

8. Oczyszczenie lica i odwrocia z powierzchniowych zabrudzeń.
9. Wykonanie testu odpornościowego warstwy malatury na działanie środków czyszczących (środki powierzchniowo czynne, ślina syntetyczna, kompozycje rozpuszczalników).
10. Oczyszczenie malowidła z pociemniałego werniksu.
11. Konsolidacja warstwy malarskiej (dyspersje akrylowe: Lascaux® Hydroground 750; Primal AC-33). Podklejenie łusek.
12. Impregnacja warstwy malarskiej (6% roztwór Paraloidu B-67 w toluenie lub Plexisol P550 - 40 w benzynie lakowej).
13. Uzupełnienie ubytków gruntu. Warstwa malarska: kit winylowy Italstucco lub Modostuc.
14. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej (artystyczne farby akwarelowe).
15. Zabezpieczenie powierzchni malowanych – werniks końcowy satynowy

Konserwacja sukienki

16. Wykonanie testu odpornościowego złocień na działanie środków czyszczących (środki powierzchniowo czynne, ślina syntetyczna, kompozycje rozpuszczalników).
17. Oczyszczenie sukienki ze zmienionych kolorystycznie retuszy i przemalowań.
18. Konsolidacja warstwy gruntu pod pozłotę (kleje naturalne: klej króliczy)
19. Uzupełnienie ubytków gruntu - tradycyjny kit kredowo-klejowy na bazie kleju króliczego z dodatkiem środków antyseptycznych.
20. Uzupełnienie ubytków złota (złoto w płatku i proszku).
21. Patynowania nowych złocień
22. Zabezpieczenie powierzchni srebrzonych – Paraloid B-72.
23. Oczyszczenie tkaniny stanowiącej tło dla przedstawienia.
24. Montaż koszulki
25. Transport obiektów na miejsce ekspozycji.
26. Montaż przedstawienia w ołtarzu.
27. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna. Sformułowanie zaleceń do ekspozycji.

OŁTARZ BOCZNY W NAWIE POŁUDNIOWEJ	
Autor	nieznany
Styl	neobarok
Datowanie	prawdopodobnie po 1864 r.
Technika	drewno polichromowane i złożone
Historia	Ołtarz należał zapewne do wyposażenia świątyni ufundowanego po pożarze w 1864 r.
Opis	Analogiczny do ołtarza w nawie północnej; mensa skrzyniowa płytka, tabernakulum w formie schodkowego cokołu z kielichem i hostią.

Stan zachowania

Stan zachowania obiektu jest podobny jak w przypadku ołtarza bocznego w nawie północnej. Należy przypuszczać, że zostały w podobny sposób wykonane. Ponieważ były eksponowane w tym samym wnętrzu z pewnością noszą na sobie podobną ilość warstw przemalowań. Należy jednak potwierdzić te przypuszczenia badaniami odkrywkowymi oraz stratygraficznymi. Oba ołtarze różnią się dolną partią: mensą skrzyniową oraz tabernakulum. Schodkowe tabernakulum w ołtarzu w nawie południowej jest wyższej klasy artystycznej niż tabernakulum w nawie północnej. Ponadto wydaje się bardziej współgrać z nastawą ołtarzową. Płytki mensa skrzyniowa może mieć elementy wtórne (patrz białe listwy okalające niebieską płycinę). Z przekazów bowiem wiemy, iż od strony południowej w latach 70. miał miejsce pożar w kościele, którego ślady znaleźć można na filarze tuż przy przedmiotowym ołtarzu. Badania stratygraficzne powinny pozwolić ustalić oryginalność tych elementów oraz chronologię ich powstania. Obiekt był wielokrotnie przemalowywany i jest silnie zabrudzony. Widoczne są liczne zachłapania z białej farby olejnej stosowanej zapewne podczas odświeżania kościoła. Liczne wykruszenia warstw pozłoty i warstw malarskich świadczą o miejscowej słabej adhezji warstw gruntu do podłoża drewnianego. Są one również wynikiem uszkodzeń mechanicznych powstałych prac remontowych i przenoszenia kościoła. Podłoże z drewna sosnowego wymaga dezynfekcji oraz miejscowej impregnacji. W niektórych miejscach, zwłaszcza w dolnej partii, widoczne są pęknięcia podłoża (patrz tabernakulum). Występują również ubytki snycerskie, np. waza na zwieńczeniu. Należy przypuszczać, że układ warstw jest analogiczny do zidentyfikowanych w przypadku ołtarza bocznego nawy północnej oraz iż po usunięciu warstw przemalowań będą charakteryzować się podobną kolorystyką. Pozłota jest silnie przetarta i pokryta różnego rodzaju nieszlachetnymi materiałami wtórnymi. Konieczne wydaje się całkowite pozłocenie na nowo elementów złożonych: listew, kolumn i pilastrów, ram obrazów, uszaków, prócz pokrytych niebieską farbą płycin ramy głównego przedstawienia. Należy przypuszczać, iż podobnie jak w przypadku ołtarza północnego oryginalna pozłota w tej partii zachowała się w dobrym stanie. Wstawiony roboczo klin nad prawym kapitelem kolumny wyrównujący wysokość środkowej części ołtarza wskazuje na konieczność poprawy samej konstrukcji ołtarza. Niezbędne może okazać się np. wydłużenie kolumny poprzez wstawienie nowego elementu.

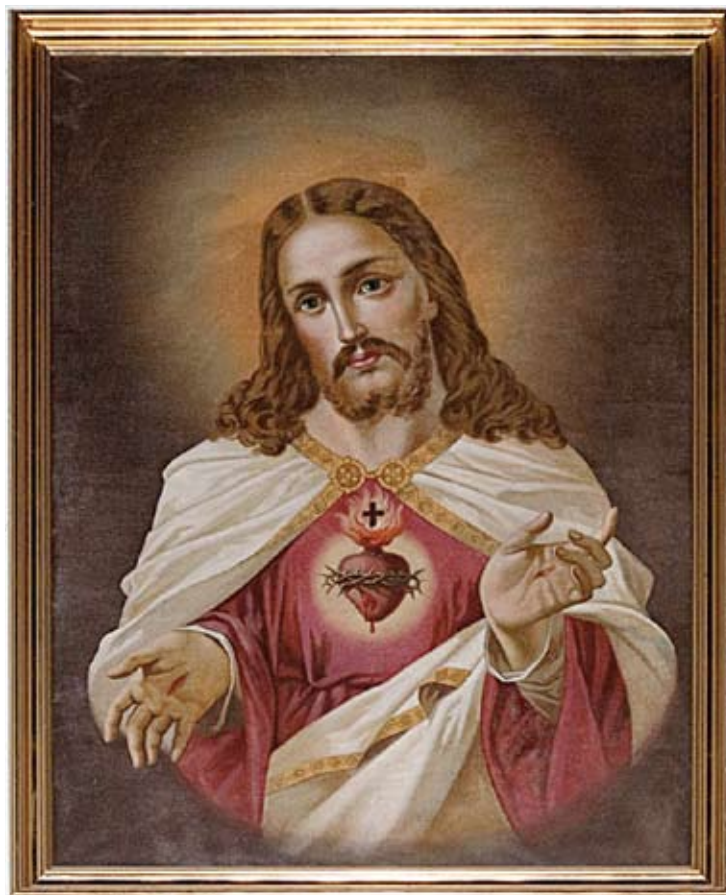

Program prac:

Program prac analogiczny jak w przypadku ołtarza bocznego z nawy północnej. Przewiduje się wykonanie dwóch kopii obrazów: obrazu z pola głównego oraz obrazu ze zwieńczenia (zgodne z zachowanymi oryginałami).

Obraz z przedstawieniem św. Józefa pochodzący ze zwieńczenia ołtarza bocznego południowego.

Obraz z przedstawieniem Serca Jezusa pochodzący z pola głównego ołtarza bocznego południowego.

AMBONA	
Autor	nieznany
Styl	neobarok
Datowanie	prawdopodobnie po 1864 r.
Technika	drewno polichromowane i złożone
Historia	Ambona należała zapewne do wyposażenia świątyni ufundowanego po pożarze w 1864 r.
Opis	Ambona zawieszona na ścianie prezbiterium przy nawie północnej, kosz wieloboczny z dekoracją z pionowych płycin i wyciętych w festony listew u podstawy; z boku proste schody z pełną balustradą z ukośnymi płycinami; całość balustrady i kosza obiega profilowany gzyms; baldachim w formie ośmiobocznego daszku z profilowanym gzymsem i festonami wokół krawędzi;; zwieńczenie ażurowe ze spływów dźwigających kulę z krzyżem.

Stan zachowania

Obiekt wielokrotnie przemalowywany. W wyniku wstępnych oględzin nie stwierdzono śladów żerowania owadów ani ataku mikrobiologicznego. Wymaga to jednak potwierdzenia. Obiekt silnie zabrudzony. Liczne drobne uszkodzenia mechaniczne oraz miejscowe zachłapania farbami stosowanymi w przeszłości. Farbę w trakcie poprzednich prac zakładano grubo, fakturalnie i niedbale. Pod warstwą przemalowania widoczna jest warstwa marmozyzacji, która zapewne stanowi pierwotną warstwę wymalowania. Znaczącym elementem prac będą badania stratygraficzne, a ustalenie założeń restauratorskich wymagać będzie zebrania danych dotyczących ołtarza głównego i bocznych, tak aby końcowy efekt był spójny estetycznie.

Program prac:

1. Demontaż ambony wraz ze szczegółową inwentaryzacją elementów.
2. Transport do pracowni konserwatorskiej.
3. Dokumentacja fotograficzna.
4. Ewentualne działania biobójcze: antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani) oraz zwalczające drewnojady (Antox Z, Cuprinol lub Xirein).
5. Pobranie próbek do badań identyfikujących użyte oryginalnie pigmenty i spoiwa oraz do określenia pierwotnej kolorystyki obiektu, jak również czasu jego powstania. Celem będzie ustalenie, czy pochodzi z tego samego okresu co ołtarz główny i ołtarze boczne. Wykonanie przekrojów bocznych pobranych próbek.
6. Opracowanie koncepcji konserwacji spójnej z założeniami konserwacji całego kościoła, w szczególności pozostałych ołtarza głównego oraz bocznych. Na obecnym etapie prac badawczych zaleca się oczyszczenie obiektu z wtórnych nawarstwień olejnych i powrót do oryginalnej marmoryzacji.
7. Wstępne oczyszczenie z powierzchniowych zabrudzeń.
8. Próby oczyszczania z wtórnych wymalowań i złocień. Porównanie skuteczności usuwania wtórnych nawarstwień metodą mechaniczną (skalpele) i metodą chemiczną (kompozycje rozpuszczalników, preparaty do usuwania starych farb i lakierów). Ostateczna decyzja o sposobie usuwania nawarstwień powinna zostać podjęta po przeprowadzeniu prób na różnych elementach ambony. Możliwe jest stosowanie różnych technik w odniesieniu do poszczególnych elementów w zależności od tego, która z metod okaże się w danym przypadku skuteczna i będzie miała najmniej niszczący wpływ na warstwę oryginalną.
9. Usunięcie wtórnych nawarstwień wymalowań oraz pozłoty.
10. W odpowiednich przypadkach impregnacja strukturalna elementów naruszonych przez szkodniki bądź zdegradowanych na skutek niewłaściwego sposobu przechowywania ołtarza. Impregnacja poprzez nasączenie elementów 10-15% roztworem Hekolu I50 lub Paraloidu B-72.
11. Prace snycerskie – wstawianie fleków w miejscach zdegradowanych, sklejenie pęknięć, uzupełnienie podłoża drewnianego kitem trocinowym. Ewentualne rekonstrukcje brakujących elementów. Odpowiedni dobór drewna i obróbki. Kleje stolarskie poliwinylowe i poliuretanowe.
12. Konserwacja odsłoniętych polichromii i złocień. Ewentualne podklejenie osypujących się warstw gruntów, polichromii i pozłoty (klej króliczy bądź środki klejące na bazie akrylanów: Primal AC-33, Lascaux® Hydroground 750).
13. Uzupełnienie ubytków gruntów (tradycyjny grunt kredowo-klejowy z dodatkiem środka antyseptycznego). Staranne opracowanie kitów (skalpele, papiery ściernie różnej gradacji).
14. Uzupełnienie ubytków warstwy pulmentu. Położenie pulmentu na elementach, w stosunku do których podjęta zostanie decyzja o całkowitym pozłoceniu (klej króliczy, pulment czerwony prod. Lefranc et Bourgeois).
15. Uzupełnienie ubytków pozłoty. Złocenie elementów nowych. (Folie metalowe: złoto płatkowe i w proszku, złoto mineralne.)
16. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej – retusz naśladowczy. Ostateczny wybór farb retuszerskich uzależniony będzie od techniki wykonania warstwy ostatecznie odsłoniętej.
17. Scalenie kolorystyczne nowych złocień (laserunki z farb olejnych i żywicznych, farb do witraży).
18. Transport obiektów na miejsce ekspozycji.
19. Montaż elementów.
20. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna. Sformułowanie zaleceń do ekspozycji.

Odkrywka nr 1: widoczna marmoryzacja w warstwie spodniej, prawdopodobnie oryginalnej.

Przekrój boczny próbki pobranej z ambony pokazuje 8 warstw gruntów i wymalowań (oryginalnych i wtórnych).

Odkrywka nr 3: widoczna warstwa spodnia żółta zastosowana również na ołtarzu głównym i w ołtarzach bocznych.

Odkrywka nr 4: listwa przy ambonie z historycznymi warstwami wymalowań.

Przekrój boczny próbki pobranej z odkrywki nr 4 z widoczną niebieską i bordową warstwą.

CHRZCIELNICA	
Autor	nieznany
Styl	neobarok
Datowanie	prawdopodobnie po 1864 r.
Technika	drewno polichromowane i złożone
Historia	Chrzcielnica należała zapewne do wyposażenia świątyni ufundowanego po pożarze w 1864 r.
Opis	chrzcielnica w formie ośmiobocznej skrzynki na wielobocznym trzonie i profilowanej stopie; dolna i górna część korpusu obwiedziona profilowanym gzymsem, dolna krawędź wzbogacona listwami wyciętymi na kształt festonów; na trzech szerszych bokach dekoracja malarska w profilowanej ramie, w czwartym drzwiczki ozdobione płaskorzeźbą; pokrywa wieloboczna, zwężająca się ku górze i zwieńczona krzyżem na gałce.

Stan zachowania

W wyniku wstępnych oględzin nie stwierdzono ataku mikrobiologicznego. Zniszczenia obiektu obejmują zasadniczo wszystkie warstwy technologiczne, tj. podłoże drewniane, zaprawę, pulment i złoto oraz polichromię. Spod grubej warstwy przemalowania olejnego widoczne są pęknięcia podłoża, zwłaszcza w partii pokrywy, lecz również w płycinach. W wielu miejscach, szczególnie na najbardziej wysuniętych listwach, widoczne są przetarcia i ubytki warstwy polichromii oraz pozłoty sięgające podłoża. Te mechaniczne uszkodzenia świadczą o słabej adhezji warstwy gruntu do deski. W przeszłości podczas prac renowatorskich pokryto całość białą farbą, podkreślając jedynie płyciny niebieską farbą, a niektóre elementy pozłociono. Obiekt był przemalowywany w sposób bardzo niestaranny prawdopodobnie dwukrotnie. Farbę kładziono bez uprzedniego uzupełnienia ubytków warstw spodnich. Nakrywa niegdyś najprawdopodobniej była złożona. Na listwach znaleziono ślady marmoryzacji. Chrzcielnicę pokrywa gruba warstwa brudu.

Przekrój boczny próbki pobranej z partii nakrywy świadczy o obecności warstwy pozłoty.

Pęknięcie podłoża w partii nakrywy.

W przeszłości chrzcielnicę pokryto grubą warstwą farby olejnej.

Program prac:

1. Demontaż elementów chrzcielnicy wraz ze szczegółową inwentaryzacją elementów.
2. Transport do pracowni konserwatorskiej.
3. Dokumentacja fotograficzna.
4. Ewentualne działania biobójcze: antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani). Nie stwierdzono ataku mikrobiologicznego, jednak ze względu na warunki przechowywania obiektu wydaje się wskazane, aby odkazić powierzchnię.
5. Wykonanie odkrywek stratygraficznych na różnych elementach chrzcielnicy.
6. Opracowanie spójnej koncepcji prac konserwatorsko-restauratorskich z uwzględnieniem całego wyposażenia kościoła. Wydaje się, że chrzcielnica może pochodzić z tego samego okresu, co ambona. Wskazuje na to wykończenie dolnej krawędzi korpusu za pomocą listew w kształcie festonów. Decyzje co do stopnia usuwania przemałowań i ostatecznego wykończenia estetycznego chrzcielnicy należy więc podejmować, mając na uwadze program prac przewidzianych dla ambony.
7. Wstępne oczyszczenie z powierzchniowych zabrudzeń.
8. Próby oczyszczania z wtórnych wymalowań i złocień. Porównanie skuteczności usuwania wtórnych nawarstwień metodą mechaniczną (skalpele) i metodą chemiczną (kompozycje rozpuszczalników, preparaty do usuwania starych farb i lakierów).
9. Usunięcie wtórnych nawarstwień wymalowań oraz pozłoty.
10. W odpowiednich przypadkach impregnacja strukturalna elementów naruszonych przez szkodniki bądź zdegradowanych na skutek niewłaściwego sposobu przechowywania chrzcielnicy. Impregnacja poprzez nasączenie elementów 10-15% roztworem Hekolu I50 lub Paraloidu B-72.
11. Prace snycerskie – sklejenie pęknięć (pokrywa, płyciny), wstawianie fleków w miejscach zdegradowanych, sklejenie pęknięć, ewentualne uzupełnienie podłoża drewnianego kitem trocinowym. Ewentualne rekonstrukcje brakujących elementów. Odpowiedni dobór drewna i obróbki. Kleje stolarskie poliwinylowe i poliuretanowe.
12. Konserwacja odsłoniętych polichromii i złocień. Podklejenie osypujących się warstw gruntów, polichromii i pozłoty (klej króliczy bądź środki klejące na bazie akrylanów: Primal AC-33, Lascaux® Hydroground 750).
13. Uzupełnienie ubytków gruntów (tradycyjny grunt kredowo-klejowy z dodatkiem środka antyseptycznego). Staranne opracowanie kitów (skalpele, papiery ściernie różnej gradacji).
14. Uzupełnienie ubytków warstwy pulmentu. Położenie pulmentu na elementach, w stosunku do których podjęta zostanie decyzja o całkowitym pozłoceniu (klej króliczy, pulment czerwony prod. Lefranc et Bourgeois).
15. Uzupełnienie ubytków pozłoty. Ewentualne złocenie elementów nowych (folie metalowe: złoto płatkowe i w proszku, złoto mineralne.)
16. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej – retusz naśladowczy. Ostateczny wybór farb retuszerskich uzależniony będzie od techniki wykonania warstwy ostatecznie odsłoniętej.
17. Scalenie kolorystyczne nowych złocień (laserunki z farb olejnych i żywicznych, farb do witraży).
18. Transport chrzcielnicy na miejsce ekspozycji.
19. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna. Sformułowanie zaleceń do ekspozycji.

BELKA TĘCZOWA		
Autor	nieznany	
Styl	brak cech stylowych	
Datowanie	?	
Technika	drewno monochromowane i złożone	
Historia	Nieznana.	
Opis	Prosta belka o prostokątnym przekroju, wzbogacona od strony nawy napisem +BÓG+MÓJ+WSZYSTKO+MOJE+ oraz złotym półwałkiem w górnej części.	

Stan zachowania

Belka tęczowa została przemalowana podczas prac renowatorskich prowadzonych w kościele. Świadczą o tym zacieki z białej farby na złożonym ćwierćwałku. Na belce widoczne są pęknięcia podłoża drewnianego wynikające z naturalnej pracy drewna w zmiennych warunkach ciepłno-wilgotnościowych. Konieczne wydaje się zdezynfekowanie powierzchni i, po usunięciu wtórnych przemalowań, wzmocnienie jej strukturalnie poprzez impregnację. W złożonym ćwierćwałku widoczne są główki gwoździ. Prawdopodobnie możliwe więc będzie zdemontowanie go w celu przeprowadzenia prac konserwatorsko-restauratorskich. Liczne ubytki polichromii sięgające podłoża drewnianego świadczą o osłabionej adhezji, która powinna zostać wzmocniona dzięki zabiegowi impregnacji. Warstwa pozłoty jest silnie przetarta i wymaga oczyszczenia, jak również uzupełnienia. Całość pokryta jest warstwą kurzu i brudu.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania.
2. Działania biobójcze: antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani) oraz zwalczające drewnojady (Antox Z, Cuprinol lub Xirein).
3. Demontaż złożonego ćwierćwałka (o ile okaże się możliwy).
4. Wykonanie odkrywek stratygraficznych celem ustalenia pierwotnej kolorystyki.
5. Opracowanie spójnej koncepcji prac konserwatorsko-restauratorskich z uwzględnieniem całego wyposażenia kościoła.
6. Wstępne oczyszczenie z powierzchniowych zabrudzeń.
7. Próby oczyszczania z wtórnych wymalowań i złocień. Porównanie skuteczności usuwania wtórnych nawarstwień metodą mechaniczną (skalpele) i metodą chemiczną (kompozycje rozpuszczalników, preparaty do usuwania starych farb i lakierów).
8. Usunięcie wtórnych nawarstwień wymalowań oraz pozłoty.
9. Sklejenie pęknięć belki – klej proponuje wprowadzać się metodą iniekcji (kleje poliwinylowe lub poliuretanowe), a następnie ściskami stolarskimi zniwelować pęknięcie.
10. Impregnacja strukturalna poprzez nasączenie belki 10-15% roztworem Hekolu I50 lub Paraloidu B-72.
11. Prace snycerskie – wstawianie fleków w miejscach zdegradowanych, uzupełnienie ubytków podłoża drewnianego kitem trocinowym. Odpowiedni dobór drewna i obróbki. Kleje stolarskie poliwinylowe i poliuretanowe.
12. Konserwacja odsłoniętych polichromii i złocień. Podklejenie osypujących się warstw gruntów, polichromii i pozłoty (klej króliczy bądź środki klejące na bazie akrylanów: Primal AC-33, Lascaux® Hydroground 750).
13. Uzupełnienie ubytków gruntów (tradycyjny grunt kredowo-klejowy z dodatkiem środka antyseptycznego). Staranne opracowanie kitów (skalpele, papiery ściernie różnej gradacji).
14. Uzupełnienie ubytków warstwy pulmentu. Położenie pulmentu na elementach, w stosunku do których podjęta zostanie decyzja o całkowitym pozłoceniu (klej króliczy, pulment czerwony prod. Lefranc et Bourgeois).
15. Uzupełnienie ubytków pozłoty (folie metalowe: złoto płatkowe i w proszku, złoto mineralne.)
16. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej. Ostateczny wybór farb retuszerskich uzależniony będzie od techniki wykonania warstwy ostatecznie odsłoniętej.
17. Scalenie kolorystyczne nowych złocień (laserunki z farb olejnych i żywicznych, farb do witraży).
18. Montaż złożonej belki.
19. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna. Sformułowanie zaleceń do ekspozycji.

KRUCYFIKS Z BELKI TĘCZOWEJ	
Autor	nieznany
Styl	barok ?
Datowanie	XVIII w. ?
Technika	drewno monochromowane i złożone
Historia	Być może krucyfiks pochodzi z najstarszej kaplicy w Bogutach Piankach.
Opis	Na krzyżu o fazowanych krawędziach i trójlistnym zakończeniu ramion przybita figura Chrystusa; ręce wysoko uniesione, głowa opuszczona na prawe ramię, nogi ugięte; perizonium przewiązane na prawym boku.

Na krzyżu widoczne bordowe wymalowanie pod warstwą błękitnego wskazujące na pochodzenie z tej samej epoki co najstarszy zachowany szalunek.

Stan zachowania

Krucyfiks zapewne ze względu na trudny dostęp nosi ślady mniejszej ilości warstw przemalowań niż pozostałe elementy wyposażenia wnętrza. Rzeźba Chrystusa niegdyś zapewne była złożona w całości. Obecnie warstwa pozłoty jest silnie przetarta, a górna partia figury zalana białą farbą zastosowaną, jak należy przypuszczać, do malowania sufitu. Wszystko wskazuje, że krzyż pochodzi z tego samego okresu co szalunek w zakrystii. Świadczy o tym niebieski kolor wierzchni – analogiczny do odkrytego na tralkach łóż kolatorskich oraz spodni buraczkowy – przypominający wymalowanie na szalunku znajdującym się w zakrystii. Liczne ubytki polichromii sięgające podłoża drewnianego świadczą o osłabionej adhezji, która powinna zostać wzmocniona. Podczas wstępnych oględzin nie stwierdzono obecności kołatka, ani śladów ataku mikrobiologicznego.

Program prac:

1. Demontaż rzeźby, następnie krucyfiksu.
2. Transport do pracowni konserwatorskiej.
3. Dokumentacja fotograficzna.
4. Ewentualne działania biobójcze: antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani) oraz zwalczające drewnojady (Antox Z, Cuprinol lub Xirein).
5. Wykonanie odkrywek stratygraficznych na krucyfiksie oraz rzeźbie. Pobranie próbek z rzeźby do badań stratygraficznych oraz chemicznych w celu ustalenia pierwotnej techniki wykonania.
6. Opracowanie spójnej koncepcji prac konserwatorsko-restauratorskich w odniesieniu do całego kościoła.
7. Wstępne oczyszczenie z powierzchniowych zabrudzeń.
8. Próby oczyszczania z wtórnych wymalowań i złocień. Porównanie skuteczności usuwania wtórnych nawarstwień metodą mechaniczną (skalpele) i metodą chemiczną (kompozycje rozpuszczalników, preparaty do usuwania starych farb i lakierów).
9. Usunięcie wtórnych nawarstwień wymalowań oraz pozłoty.
10. W odpowiednich przypadkach impregnacja strukturalna elementów naruszonych przez szkodniki bądź zdegradowanych na skutek zmian ciepło-wilgotnościowych. Impregnacja poprzez nasączenie elementów 10-15% roztworem Hekolu I50 lub Paraloidu B-72.
11. Prace snycerskie – sklejenie ewentualnych pęknięć, wstawianie fleków w miejscach zdegradowanych, ewentualne uzupełnienie podłoża drewnianego kitem trocinowym. Ewentualne rekonstrukcje brakujących elementów. Odpowiedni dobór drewna i obróbki. Kleje stolarskie poliwinylowe i poliuretanowe.
12. Konserwacja odsłoniętych polichromii i złocień. Podklejenie osypujących się warstw gruntów, polichromii i pozłoty (klej króliczy bądź środki klejące na bazie akrylanów: Primal AC-33, Lascaux® Hydroground 750).
13. Uzupełnienie ubytków gruntów (tradycyjny grunt kredowo-klejowy z dodatkiem środka antyseptycznego). Staranne opracowanie kitów (skalpele, papiery ściernie różnej gradacji).
14. Uzupełnienie ubytków warstwy pulmentu (klej króliczy, pulment czerwony prod. Lefranc et Bourgeois).
15. Uzupełnienie ubytków pozłoty (folie metalowe: złoto płatkowe i w proszku, złoto mineralne.)
16. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej – retusz naśladowczy. Ostateczny wybór farb retuszarskich uzależniony będzie od techniki wykonania warstwy ostatecznie odsłoniętej.
17. Scalenie kolorystyczne nowych złocień (laserunki z farb olejnych i żywicznych, farb do witraży).
18. Transport krucyfiksu do kościoła i montaż.
19. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna. Sformułowanie zaleceń do ekspozycji.

OBRAZ KORONACJA MARYI		
Autor	nieznany	
Styl	eklektyzm	
Datowanie	XIX w. ?	
Technika	olej na płótnie.	
Historia	Pochodzenie obrazu nie jest znane.	
Opis	Owalna kompozycja ze sceną koronacji Marii przez Chrystusa; Jezus siedzący na obłokach i odziany w czerwoną szatę trzyma w dłoniach koronę; po lewej stronie kompozycji klęcząca (?) Matka Boska, z głową pochyloną w kierunku Syna; brak ramy.	

Stan zachowania

Obiekt należy zaliczyć do grupy destruktywów wymagających natychmiastowego podjęcia prac ratunkowych. Zniszczenia obrazu obejmują wszystkie warstwy technologiczne: podobrazie płócienne, zaprawę oraz polichromię. Przyczyną zniszczeń są nieprawidłowe warunki przechowywania obiektu. Obraz nosi ślady wielokrotnego zalewania wodą (plamy). W wyniku działania wody spoiwo z warstwy gruntu i polichromii było wymywane, stąd utraciło wewnętrzną kohezję. Woda również osłabiła adhezję warstwy polichromii do zaprawy (ubytki warstwy malarskiej) oraz zaprawy do podobrazia płóciennego (miejsca widocznego splotu). Przyczyną osłabienia adhezji poszczególnych technologicznych warstw mogłyby również naprężenia powstające na skutek zmian ciepłno-wilgotnościowych (zamakania i wysychania obrazu). Wysoka wilgotność sprzyja rozwojowi mikroorganizmów, pleśni i grzybów. Osłabione pod wpływem wody i naturalnych włókno podatne jest na zrywanie. Pęknięcie w prawej górnej partii spowodowane zostało uszkodzeniem mechanicznym, świadczy jednak o małej wytrzymałości nitek.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania.
2. Transport do pracowni konserwatorskiej.
3. Pobranie próbki zaprawy i warstwy malarskiej w celu ustalenia zastosowanych pierwotnie spoiw.
4. Zdjęcie płótna z krosien.
5. Wstępne oczyszczenie z powierzchniowej warstwy brudu za pomocą pędzli i ewentualnie odkurzacza (deski krosien).
6. Dezynfekcja krosien i podobrazia płóciennego (Lichenicida 264 prod. Bresciani).
7. Testy na odporność warstwy malarskiej i warstwy gruntu na wilgoć i temperaturę. W oparciu o wykonane testy będzie można dobrać odpowiednie środki konserwatorskie. Z zasady płótna XIX-wieczne charakteryzują się małą odpornością na wodę. Wymusza to stosowanie preparatów rozpuszczalnikowych.
8. Wstępne podklejenie lub zabezpieczenie warstwy malarskiej w miejscach wykruszeń (Primal AC 33, Plexisol P550-40 lub bibuła japońska, klucel bądź werniks retuszerski – w zależności od wrażliwości obiektu na wodę).
9. Oczyszczenie odwrocia.
10. Oczyszczenie warstwy malarskiej z brudu (środki powierzchniowo czynne, środki enzymatyczne, kompozycje rozpuszczalników).
11. Prostowanie podobrazia płóciennego.
12. Reperacje lokalne. Oczyszczenie nitek wokół pęknięcia. Prostowanie i sklejenie nitek, ewentualnie wklejenie łąty na styk.
13. Przygotowanie płótna dublażowego – napięcie na krosnach pomocniczych; przeklejenie (7% klej króliczy z środkiem antyseptycznym); nałożenie środka dublującego (BEVA 371).
14. Dublaż.
15. Impregnacja warstwy malarskiej (roztwór Paraloidu B-67 lub Plexisolu P550-40).
16. Uzupełnienie ubytków zaprawy (kit fabryczny Italstucco, Modostuc).
17. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej. Retusz znakiem graficznym (artystyczne farby akwarelowe prod. Newskaya Palitra, Talens; ewentualnie specjalistyczne farby retuszerskie prod. Maimeri).
18. Położenie werniksu końcowego. (prod. Talens, Winsor&Newton, Schmincke). Decyzja o wyborze werniksu powinna zostać podjęta po przeanalizowaniu techniki wykonania oryginału.
19. Projekt i wykonanie ramy. Rama powinna zostać zaprojektowana z uwzględnieniem ostatecznego miejsca ekspozycji obiektu.
20. Transport do docelowego miejsca ekspozycji.
21. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna wraz z zaleceniami dotyczącymi warunków przechowywania.

FERETRON Z PRZEDSTAWIENIAMI ŚW. JÓZEFA I ŚW. ROZALII	
Autor	warsztat lokalny
Styl	neobarok
Datowanie	XIX w.?
Technika	drewno monochromowane, olej na płótnie naklejonym na deskę
Historia	Pochodzenie obiektu nieznane
Opis	Na prostopadłościennym cokole prosta drewniana rama ujęta po bokach kolumnkami i zwieńczona ażurowym fantazyjnym motywem. 1. Przedstawienie św. Józefa obejmującego prawym ramieniem stojące na stole Dzieciątko Jezus; w lewej dłoni świętego lilia. 2. Ukazana w półpostaci św. Rozalia; prawa ręka oparta na leżącej na stole czaszce, w lewej dłoni mały krzyżyk, na głowie wieniec z róż.

Stan zachowania

Rama obiektu zachowała się w dość dobrym stanie. W partiach kolumniek podłoże drewniane pokryte jest jednolitą warstwą białej olejnej farby bez wcześniejszego zagruntowania – wskazuje na to odkrywka na lewej kolumnie. W partii zwieńczenia widoczne jest szczątkowo zachowane złocenie wraz z warstwą polichromii. Na podstawie prawej kolumny widoczny jest ślad błękitnego wymalowania. Zakres badań odkrywkowych należy rozszerzyć w celu uzyskania pełnej informacji na temat pierwotnej kolorystyki obiektu. Nie wiemy również, czy sama listewka okalająca obraz była niegdyś złoczona lub też w jakiś inny sposób odróżniała się od całości. Rama jest silnie pobrudzona i wymaga dokładnego oczyszczenia środkami powierzchniowo czynnymi. Decyzja co do usuwania wierzchniej warstwy malarskiej, pomimo jej niskiej jakości, powinna zostać podjęta po rozważeniu stanu zachowania pierwotnego wymalowania na pozostałych elementach. Stan, jaki możemy dostrzec na odkrywce nr 2 w partii zwieńczenia, nie daje podstaw do odtworzenia oryginalnej kolorystyki może stanowić jedynie inspirację do zaproponowania nowej aranżacji. Zwieńczenie wymaga również reperacji ze względu na pęknięcie deski w dolnej partii. Z uwagi na złe warunki przechowywania i silne zabrudzenie powierzchni zaleca się zdezynfekowanie obiektu. Nie zauważono śladów żerowania drewnojadów.

Obrazy świętej Rozalii i Józefa zostały wykonane w technice olejnej na płótnie, które przyklejono do deski. Stało się to główną przyczyną zniszczeń tych przedstawień. Deska, pracując, pękała, co doprowadziło do zerwania nitek przyklejonych do niej podobrazii płóciennych. Ponadto w wyniku działania przeciwstawnych sił rozszerzania się i kurczenia drewna oraz pęcznienia i skurczu warstwy kleju, płótno pomarszczyło się. Obrazy są silnie pociemniałe i zabrudzone. Wymagają pełnej konserwacji i restauracji. Osłabione podłoże wymagać będzie dublażu z wkładką ze względu na tendencję do powracania odkształceń oraz na długość pęknięcia przechodzącego przez całą wysokość obrazów. Specjalną uwagę należy poświęcić na opracowanie sposobu montażu obrazów po konserwacji w ramie. Obecnie przyklejone są bowiem do jednej deski. Po konserwacji zaś najprawdopodobniej zostaną naciągnięte na dwa osobne krosna malarskie lub o ile okaże się to możliwe na jedno, specjalnie opracowane i skonstruowane krosno fazowane z dwóch stron. Technika wykonania: zaprawa bolusowa, może wskazywać na proveniencję XVIII-wieczną.

Na przekroju próbki pobranej ze zwieńczenia widoczna warstwa pozłoty przykryta grubą warstwą gruntu.

Przekrój próbki pobranej z podobrazia płóciennego z widoczną warstwą zaprawy bolusowej.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania wraz z inwentaryzacją.
2. Transport do pracowni konserwatorskiej.
3. Demontaż elementów ramy i malowideł.

Rama:

4. Badania odkrywkowe i stratygraficzne.
5. Opracowanie koncepcji konserwacji, ze szczególnym uwzględnieniem zakresu prac restauratorskich. Ewentualna propozycja kolorystyki zgodnej z epoką i zachowanymi relikami starych wymalowań.
6. Dezynfekcja drewna.
7. Oczyszczenie powierzchni z powierzchniowych zabrudzeń (środki powierzchniowo czynne) lub z wtórnych nawarstwień (kompozycje rozpuszczalników, specjalistyczne preparaty do usuwania starych powłok malarskich lub lakierniczych).
8. Sklejenie pęknięć. Naprawy stolarskie.
9. Uzupełnienie ubytków drewna.
10. Uzupełnienie ubytków gruntów.
11. Ewentualne uzupełnienie warstw polichromii i pozłoty.

Obrazy:

12. Demontaż obrazów z ramy feretronu.
13. Badania chemiczne pobranych próbek w celu ustalenia datowania obiektu oraz techniki wykonania, ze szczególnym uwzględnieniem zastosowanych spoiw.
14. Wstępne oczyszczenie obrazów z powierzchniowych zabrudzeń.
15. Próby odporności płótna na wpływ wilgoci i temperatury.
16. Zdjęcie płócien z podobrazia drewnianego przy zastosowaniu wilgoci i skalpela.
17. Dezynfekcja podobrazia płóciennego (Lichenicida 264 prod. Bresciani).
18. Oczyszczenie odwrocia z resztek starego kleju (skalpel, szczoteczki metalowe?).
19. Oczyszczenie lica obrazu z warstwy brudu oraz werniksu, o ile takowy został zastosowany (środki powierzchniowo czynne, środki enzymatyczne, kompozycje rozpuszczalników).
20. Prostowanie podobrazia płóciennego (wilgoć, nacisk, możliwe użycie stołu niskociśnieniowego).
21. Reperacje lokalne podobrazia. Sklejenie rozdarć. Wklejenie ewentualnych łat (płótno o podobnym splocie, kleje poliwinylowe Vinavil NPC lub Beva O.F. D-8-S).
22. Wzmocnienie sklejenia za pomocą nitek poliestrowych lub przekładki z włókniny poliestrowej.
23. Przygotowanie płótna dublażowego (sztywne płótno dublażowe poliestrowe, Paraloid B-72, Beva 371).
24. Dublaż.
25. Opracowanie i wykonanie konstrukcji krosien z uwzględnieniem wymiarów ramy feretronu oraz sposobu mocowania w ramie (drewno lipowe).
26. Impregnacja warstwy malarskiej, o ile okaże się konieczna (roztwór Paraloidu B-67 w toluenie lub Plexisolu P550-40 w benzynie lakowej) lub położenie werniksu retuszerskiego (Talens).
27. Uzupełnienie ubytków zaprawy (tradycyjna zaprawa bolusowa czerwona lub kit fabryczny Italstucco w kolorze czerwonym).
28. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej. Retusz znakiem graficznym (artystyczne farby akwarelowe prod. Newskaya Palitra, Talens; specjalistyczne farby retuszerskie prod. Maimeri).
29. Położenie werniksu końcowego damarowego błyszczącego. Werniks w płynie prod. Talens, Winsor&Newton, Schmincke.
30. Transport do docelowego miejsca ekspozycji.
31. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna wraz z zaleceniami dotyczącymi warunków przechowywania.

Odkrywka nr 1: kolumnienka przy obrazie. Warstwa białego wymalowania leży najprawdopodobniej bezpośrednio na drewnie.

FERETRON Z PRZEDSTAWIENIAMI NA PAPIERZE	
Autor	warsztat lokalny
Styl	historyzm
Datowanie	XIX w. ?
Technika	drewno monochromowane, papier, druk
Historia	Pochodzenie obrazu nie jest znane.
Opis	profilowana rama na prostopadłościennym cokole, od góry zamknięta gzymsem wspartym przez dwie toczone kolumnienki. Po obu stronach słabo czytelne przedstawienia postaci Chrystusa i Marii (?) ujęte w architektoniczne arkady o bizantynizującym charakterze.

Stan zachowania

Obiekt jest silnie zabrudzony i w wielu miejscach uszkodzony. Przedstawienia na papierze noszą ślady ataku mikrobiologicznego. Na całej powierzchni widoczna jest grzybnia, stąd konieczne jest poddanie obiektu dezynfekcji. Sama drewniana rama jest silnie zabrudzona. Widoczne są ślady ptasich ekskrementów. Również kwalifikuje się do odkażenia. Podłoże drewniane zwłaszcza w górnej partii zwieńczenia jest uszkodzone i wymaga wykonania rekonstrukcji. Jest to zapewne wynik uszkodzenia mechanicznego. Pierwotna kolorystyka rami feretronu nie jest znana. Niezbędne jest wykonanie badań odkrywkowych i stratygraficznych. Zniszczenia samych przedstawień obejmują wszystkie warstwy technologiczne. Podłoże papierowe jest w wielu miejscach uszkodzone, wymaga reperacji lokalnych oraz ze względu na pofalowanie, prostowania. Sam druk jest wypłowiały. Jest to zapewne wynik rozłożenia podłoża przez grzyby, lecz również działania promieni słonecznych. Kolorowe druki należą do bardzo wrażliwych na działanie światła i powinny być przechowywane w zaciemnionych miejscach.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania wraz z inwentaryzacją.
2. Transport do pracowni konserwatorskiej.
3. Demontaż elementów ramy i chromolitografii.

Rama:

4. Badania odkrywkowe i stratygraficzne.
5. Opracowanie koncepcji konserwacji, ze szczególnym uwzględnieniem zakresu prac restauratorskich.
6. Dezynfekcja drewna (Lichenicida 264 prod. Bresciani).
7. Oczyszczenie powierzchni z powierzchniowych zabrudzeń (środki powierzchniowo czynne) lub z wtórnych nawarstwień (kompozycje rozpuszczalników, specjalistyczne preparaty do usuwania starych powłok malarskich lub lakierniczych) – w zależności od ustalonej koncepcji restauratorskiej.
8. Sklejenie pęknięć. Naprawy stolarskie.
9. Uzupełnienie ubytków drewna.
10. Uzupełnienie ubytków gruntów.
11. Uzupełnienie warstw polichromii i pozłoty.

Obrazy:

12. Demontaż chromolitografii z ramy feretronu.
13. Dezynfekcja podobrazia papierowego (komora próżniowa).
14. Mechaniczne oczyszczenie lica i odwrocia z kurzu i zanieczyszczeń (gumki różnej gradacji, skalpel).
15. Badanie pH papieru.
16. Kąpiele czyszczące (po przeprowadzeniu prób odporności podłoża na wodę i rozpuszczalniki).
17. Ewentualne odkwaszanie podobrazia.
18. Uzupełnienie ubytków podłoża papierowego (masa papierowa) – ręcznie lub w maszynie papierniczej w zależności od potrzeb.
19. Planaż (wzmocnienie strukturalne obiektu).
20. Zaprasowanie w prasie (pod wpływem wilgoci i nacisku).
21. Retusz warstwy graficznej (artystyczne farby akwarelowe prod. Newskaya Palitra lub Talens z dodatkiem żelatyny 4%).
22. Opracowanie sposobu mocowania w ramie.
23. Transport do docelowego miejsca ekspozycji.
24. Dokumentacja powykonawcza wraz z zaleceniami dotyczącymi ekspozycji.

FERETRON Z PRZEDSTAWIENIAMI MATKI BOSKIEJ CZĘSTOCHOWSKIEJ I ŚW. JÓZEFA

Autor	nieznany
Styl	neobarok
Datowanie	XIX w.?
Technika	drewno polichromowane, złożone, inkrustowane kamieniami półszlachetnymi lub szkłem; oleodruk?
Historia	Pochodzenie obrazu nie jest znane.
Opis	Profilowana rama zamknięta od góry łukiem nadwieszonym, ujęta po bokach i u dołu ornamentem wolutowo akantowym. 1. Płaskorzeźbione przedstawienie MB Częstochowskiej na tle promienistej glorii. 2. Całopostaciowe płaskorzeźbione przedstawienie św. Józefa z Dzieciątkiem i lilią na tle promienistej glorii.

Stan zachowania

Zniszczenia obiektu obejmują wszystkie warstwy technologiczne. Pęknięcie podłoża drewnianego przez środek kompozycji w górnej partii doprowadził do powstania spękań w warstwie gruntu i polichromii zarówno po stronie przedstawienia MB Częstochowskiej, jak i św. Józefa. Dodatkowo widoczne są uszkodzenia ramy. Ułamany został fragment prawego cokołu oraz brak jest listwy okalającej przedstawienie w górnej partii po stronie św. Józefa. W ogólnym ujęciu strona ta jest znacznie bardziej zniszczona niż przedstawienie MB Częstochowskiej. Po stronie Maryi można zaobserwować: pęknięcie gruntu w górnej partii będące skutkiem pęknięcia deski, uszkodzenie aureoli, drobne uszkodzenia lamówki płaszcza oraz brak niektórych kamieni, brak malatury w partii lewej dłoni. Ponadto warstwa malarska jest silnie przetarta, a partie ciała wykonane zapewne w technice oleodruku są silnie pociemniałe. Malowidło po stronie św. Józefa, szczególnie w dolnej partii, jest bardzo silnie przetarte – polichromia zachowała się w ok. 40%. Uszkodzona jest również partia twarzy Dzieciątka, którą należy zrekonstruować. Znaczne ubytki występują również w warstwie zaprawy. Feretron pokryty jest grubą warstwą brudu i kurzu. Ze względu na nieprawidłowe warunki przechowywania konieczne jest zdezynfekowanie obiektu. Nie zauważono w trakcie wstępnych oględzin śladów żerowania kołatka. Obiekt prawdopodobnie nie był wcześniej poddawany zabiegom konserwatorskim.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania wraz z inwentaryzacją.
2. Transport do pracowni konserwatorskiej.
3. Badania odkrywkowe i stratygraficzne.
4. Opracowanie koncepcji konserwacji i restauracji.
5. Dezynfekcja obiektu (Lichenicida 264 prod. Bresciani) .
6. Oczyszczenie powierzchni z powierzchniowych zabrudzeń (środki powierzchniowo czynne, środki enzymatyczne).
7. Ewentualne oczyszczenie partii wykonanych metodą oleodruku z pociemniałego werniksu, o ile zostanie stwierdzone, że takowy został użyty. Istnieje bowiem możliwość, że warstwa nie była niczym zabezpieczona.
8. Wzmocnienie adhezji warstwy gruntu i warstwy malarskiej do podłoża (klej króliczy bądź dyspersja akrylowa Primal AC-33).
9. Sklejenie pęknięć. Naprawy stolarskie. Uzupełnienie ubytków drewna.
10. Uzupełnienie ubytków gruntów (grunt klejowo-kredowy na bazie kleju króliczego).
11. Opracowanie powierzchni i formy kitów (papiery ściernie różnej gradacji, rylce).
12. Impregnacja nowych gruntów wraz z konsolidacją warstwy malarskiej (roztwór Paraloidu B 67 w toluenie lub Plexisolu P550-40 w benzynie lakowej) lub położenie werniksu pośredniego (rodzaj werniksu uzależniony będzie od opracowanej na podstawie wyników badań koncepcji konserwacji. Konieczne będzie ustalenie, czy warstwa malarska pierwotnie charakteryzowała się połyskiem czy matowością).
13. Uzupełnienie warstw polichromii (artystyczne farby akwarelowe prod. Newskaya Palitra, Talens; specjalistyczne farby retuszerskie prod. Maimeri) i pozłoty (pulment/mikstion; kolorowe folie metalowe w płatku i proszku, imitacje kamieni).
14. Położenie werniksu końcowego.
15. Transport do docelowego miejsca ekspozycji.
16. Dokumentacja powykonawcza wraz z zaleceniami dotyczącymi ekspozycji.

FERETRON Z PRZEDSTAWIENIAMI JEZUSA I ŚW. ROZALII	
Autor	warsztat lokalny
Styl	neobarok
Datowanie	XIX w.?
Technika	drewno monochromowane, olej na desce.
Historia	Pochodzenie obrazu nie jest znane.
Opis	Na prostopadłościennym cokole prostokątna tablica ujęta w parę pilastrów, zamknięta od góry profilowanym gzymsem z falistym naczółkiem. 1. W malowanej ornamentalnej ramie przedstawienie Jezusa w półpostaci, ubranego w czerwoną szatę i niebieski płaszcz. 2. W malowanej ornamentalnej ramie przedstawienie św. Rozalii w półpostaci, ubranej w czerwoną szatę i niebieski płaszcz.

Stan zachowania

Obiekt wymaga napraw stolarskich oraz konserwatorsko-restauratorskich. Na całej powierzchni jest silnie zabrudzony, w tym nosi ślady ptasich ekskrementów. Konieczna jest więc dezynfekcja. Rama była z pewnością wielokrotnie przemalowywana – świadczą o tym wykonane odkrywki, przekroje stratygraficzne, jak również zacieki farby na obrazie (patrz przedstawienie Jezusa). Podobrazie drewniane w 1/3 wysokości pękło w szerz całej kompozycji. Być może deska była zbyt świeża. Przyczyną zniszczenia mogło być również sztywne zamocowanie obrazu w ramie, np. sklejenie powierzchni. Uniemożliwiało to pracę podobrazia, które na skutek naprężeń pękło. W ramach konserwacji konieczne będzie wyjęcie obrazu z ramy w celu sklejenia desek. Obrazy były malowane jednowarstwowo (patrz przekrój boczny próbki). Nie zauważono śladów wcześniejszych konserwacji. Jedynie ubytki warstwy malarskiej w partii dłoni Chrystusa mogą być świadectwem podejmowanych prób umycia obrazu. Stwierdzono drobne wykruszenia zaprawy (zwłaszcza wzdłuż pęknięcia deski) oraz przetarcia warstwy malarskiej świadczące o słabej adhezji warstwy malarskiej do gruntu.

Przekrój próbki pobranej z przedstawienia św. Rozalii z partii niebieskiej szaty wskazuje, że obraz malowany był jednowarstwowo bez zastosowania werniksu.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania.
2. Transport do pracowni konserwatorskiej.
3. O ile okaże się to możliwe, demontaż malowidła z ramy feretronu.
4. Badania chemiczne folii metalowej użytej do srebrzeń (srebro czy cyna).
5. Opracowanie koncepcji konserwacji, ze szczególnym uwzględnieniem zakresu prac restauratorskich. Ewentualna propozycja kolorystyki zgodnej z epoką i zachowanymi relikami starych wymalowań i srebrzeń.
6. Dezynfekcja drewna (Lichenicida 264 prod. Bresciani).
7. Oczyszczenie powierzchni malowidła z powierzchniowych zabrudzeń (środki powierzchniowo czynne, środki enzymatyczne) i powierzchni ramy feretronu z wtórnych nawarstwień (kompozycje rozpuszczalników, specjalistyczne preparaty do usuwania starych powłok malarskich lub lakierniczych, skalpel).
8. Podklejenie warstwy malarskiej i gruntu w miejscach wykruszeń (klej króliczy z dodatkiem środka antyseptycznego lub dyspersja akrylowa Primal AC-33).
9. Sklejenie pęknięcia podobrazia drewnianego. Ewentualne naprawy stolarskie ramy feretronu (klej stolarski poliwinylowy lub poliuretanowy).
10. Uzupełnienie ubytków drewna (kit trocinowy).
11. Uzupełnienie ubytków gruntów (grunt kredowo-klejowy na bazie kleju króliczego z dodatkiem środka antyseptycznego).
12. O ile okaże się konieczna, impregnacja warstwy malarskiej (przy zachowaniu oryginalnej matowości warstwy malarskiej – 3% roztwór Paraloidu B 67 w toluenie).
13. Uzupełnienie warstw polichromii (artystyczne farby akwarelowe prod. Newskaya Palitra, Talens; specjalistyczne farby retuszerskie prod. Maimeri) i pozłoty (pulment/mikstion; kolorowe folie metalowe w płatku i proszku).
14. Werniks końcowy zabezpieczający (w zależności od decyzji podjętej w ramach koncepcji konserwacji).
15. Transport do docelowego miejsca ekspozycji.
16. Dokumentacja powykonawcza wraz ze sformułowaniem zaleceń dotyczących warunków ekspozycji.

OBRAZ DWUSTRONNY	
Autor	nieznany
Styl	historyzm
Datowanie	XIX w.?
Technika	olej na płótnie
Historia	Pochodzenie obrazu nie jest znane.
Opis	Prostokątne płótno, 1. Półpostaciowe przedstawienie Jezusa z Gorejącym Sercem. 2. Półpostaciowe przedstawienie Marii z sercem przebitym mieczem oraz z lilią w dłoniach.

Stan zachowania

Zniszczenia obejmują wszystkie warstwy technologiczne i są dość równomierne na obu stronach obrazu. Obiekt wymaga podjęcia natychmiastowych prac ratunkowych. Podłoże malarskie nosi ślady uszkodzeń mechanicznych w wielu miejscach. Przecięcie w górnej partii wskazuje, że obraz pełnił funkcję chorągwi. Płótno jest silnie pozaginane, co uniemożliwia czytelną kompozycję. Wokoło miejsc pęknięć i zgięć podłoża widoczne są ubytki warstwy malarskiej sięgające gruntu. Konieczne jest więc miejscowe zwiększenie adhezji warstwy gruntu do podłoża. Warstwa malarska jest spoista. Obraz jest pokryty grubą warstwą brudu, w tym znajdują się na nim ptasie ekskrementy. Zaleca się dezynfekcję obiektu. Obiekt nie nosi śladów wcześniejszych ingerencji konserwatorskich.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania.
2. Transport do pracowni konserwatorskiej.
3. Oczyszczenie z powierzchniowych zabrudzeń (pędzle, odkurzacze).
4. Badania odkrywkowe i stratygraficzne oraz chemiczne w celu zgłębienia technologii wykonania obrazu.
5. Testy odporności płótna na wpływ wilgoci i temperatury w celu doboru odpowiednich środków konserwatorskich rozpuszczalnikowych bądź wodnych). Płótno jest drobno tkane, co wskazuje, że pochodzi z produkcji fabrycznej. Tego rodzaju płótna XIX-wieczne często silnie reagują na wilgoć.
6. Opracowanie koncepcji konserwacji, ze szczególnym uwzględnieniem końcowego sposobu ekspozycji obiektu.
7. Projekt krosien lub ramy.
8. Dezynfekcja podobrazia płóciennego (Lichenicida 264 prod. Bresciani).
9. Oczyszczenie warstwy malarskiej z zabrudzeń (środki powierzchniowo czynne, środki enzymatyczne lub kompozycje rozpuszczalników).
10. Prostowanie podobrazia płóciennego (wilgoć, nacisk; możliwe użycie stołu niskociśnieniowego).
11. Reperacje lokalne podobrazia. Sklejenie rozdarc. Wklejenie łat na styk. (Płótno o podobnym splocie, kleje poliwinylowe Vinavil NPC lub Beva O.F. D-8-S).
12. Wykonanie konstrukcji krosien (drewno lipowe).
13. Uzupełnienie ubytków zaprawy (kit fabryczny Modostuc prod. Plasveroi S.p.A lub inny o dużej elastyczności).
14. Impregnacja warstwy malarskiej (roztwór Paraloidu B 67 w toluenie lub Plexisolu P550-40 w benzynie lądowej) lub werniks pośredni (werniks retuszarski w płynie prod. Talens).
15. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej. Retusz znakiem graficznym (artystyczne farby akwarelowe prod. Newskaya Palitra, Talens; specjalistyczne farby retuszarskie prod. Maimeri).
16. Położenie werniksu końcowego damarowego błyszczącego. Werniks w płynie prod. Talens, Winsor&Newton, Schmincke.
17. Transport do docelowego miejsca ekspozycji.
18. Dokumentacja powykonawcza wraz ze sformułowaniem zaleceń dotyczących ekspozycji.

KONFESJONAŁ 1	
Autor	nieznany
Styl	neobarok
Datowanie	XIX w.?
Technika	drewno monochromowane
Historia	Pochodzenie obiektu nie jest znane.
Opis	Konfesjonał składający się z siedziska, bocznych ścianek z kratkami i klęcznikami, bramki oraz zaplecza zwieńczonego krzyżem na łuku dwustronnie wklęsłym.

KONFESJONAŁ 2	
Autor	nieznany
Styl	neobarok
Datowanie	XIX w.?
Technika	drewno monochromowane
Historia	Pochodzenie obiektu nie jest znane.
Opis	konfesjonał składający się z siedziska, bocznych ścianek z kratkami i klęcznikami, bramki oraz trój-bocznie zakończonego zaplecza zwieńczonego krzyżem.

Stan zachowania

Obiekty są silnie zabrudzone i wymagają oczyszczenia. Widoczne są spękania i uszkodzenia podłoża drewnianego. Warstwa farby olejnej leży bezpośrednio na drewnie bez uprzedniego zagruntowania powierzchni. Konieczne będzie opracowanie spójnej koncepcji kolorystycznej wobec konfesjonałów współgrającej z całym wystrojem wnętrza.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania.
2. Transport do pracowni konserwatorskiej.
3. Badania odkrywkowe.
4. Opracowanie koncepcji kolorystycznej.
5. Dezynfekcja drewna (Lichenicida 264 prod. Bresciani).
6. Oczyszczenie powierzchni z powierzchniowych nawarstwień farby olejnej (kompozycje rozpuszczalników, specjalistyczne preparaty do usuwania starych powłok malarskich lub lakierniczych, skalpel).
7. Prace snycerskie – sklejenie ewentualnych pęknięć, wstawianie fleków w miejscach zdegradowanych, ewentualne uzupełnienie podłoża drewnianego kitem trocinowym. Ewentualne rekonstrukcje brakujących elementów. Odpowiedni dobór drewna i obróbki. Kleje stolarskie poliwinylowe i poliuretanowe.
8. Rekonstrukcja oryginalnego wymalowania lub pomalowanie zgodnie z ustaloną koncepcją spójną dla całego wyposażenia kościoła (farby akrylowe).
9. Transport konfesjonału.
10. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna. Sformułowanie zaleceń do ekspozycji.

POLICHROMIA KAPITELI I FILARÓW	
Autor	nieznany
Styl	barok
Datowanie	po 1760 r.
Technika	tempera?
Historia	Pochodzenie obiektu nieznane.
Opis	Iluzjonistycznie malowane profile gzymsu

Stan zachowania

Barokowa malatura na kapitelach zachowała się w szczątkowej formie. Podłoże drewniane wymaga rekonstrukcji i napraw stolarskich – szczególnie w partii trzonów filarów. Konieczne będzie zbadanie technologii wykonania polichromii. Przed opracowaniem ostatecznej koncepcji konserwacji należy zbadać technologię wykonania malowideł (czy drewno zostało zagruntowane przed położeniem warstwy malarskiej i w jakiej technice wykonane zostało samo malowidło). Skala ubytków warstwy malarskiej (ok. 80%) świadczy o słabej adhezji do podłoża. Ze względu na ślady ataku drewnojadów widoczne na kolumnach konieczne będzie przeprowadzenie działań biobójczych, o ile nie zostały one podjęte w ramach prac budowlanych przy relokacji kościoła.

Przekrój próbki pobranej z filara pokazujący błękitną i bordową warstwę spodnią oraz kilka warstw białych przemalowań (3). Obok po porawej miejsce pobrania próbki.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania.
2. Ewentualne działania biobójcze: antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani) lub owadobójcze (Antox Z, Cuprinol lub Xirein).
3. Pobranie próbek do badań stratygraficznych oraz chemicznych w celu ustalenia pierwotnej techniki wykonania.
4. Opracowanie spójnej koncepcji prac konserwatorsko-restauratorskich z uwzględnieniem całego wyposażenia kościoła.
5. Oczyszczenie powierzchni z zabrudzeń, ewentualnie z wtórnych wymalowań (środki powierzchniowo czynne, środki enzymatyczne, kompozycje rozpuszczalników, preparaty do usuwania starych farb i lakierów).
6. W odpowiednich przypadkach impregnacja strukturalna elementów naruszonych przez szkodniki bądź zdegradowanych na skutek zmian cieplno-wilgotnościowych. Impregnacja poprzez nasączenie elementów 10-15% roztworem Hekolu I50 KL lub Paraloidu B-72.
7. Prace snycerskie – sklejenie ewentualnych pęknięć, wstawianie fleków w miejscach zdegradowanych, uzupełnienie ubytków podłoża drewnianego kitem trocinowym. Drobne rekonstrukcje brakujących elementów. Odpowiedni dobór drewna i obróbki. Kleje stolarskie poliwinylowe i poliuretanowe.
8. Konserwacja odsłoniętych polichromii. Podklejenie osypującej się warstwy malarskiej (środki klejące na bazie akrylanów: Primal AC-33).
9. Ewentualna impregnacja warstwy malarskiej (roztwór Paraloidu B-72 lub B-67 w toluenie)
10. Ewentualne uzupełnienie ubytków gruntów (tradycyjny grunt kredowo-klejowy z dodatkiem środka antyseptycznego). Staranne opracowanie kitów. (Skalpele, papiery ściernie różnej gradacji).
11. Uzupełnienie ubytków polichromii – retusz naśladowczy. Ostateczny wybór farb retuszarskich uzależniony będzie od techniki wykonania warstwy konserwowanej.
12. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna. Sformułowanie zaleceń do ekspozycji.

POLICHROMIA WIDOCZNA W ŚWIADKACH WYCIĘTYCH W SZALUNKU

Autor	nieznany
Styl	ludowy
Datowanie	1865 r.?
Technika	tempera?
Historia	Być może są to polichromowane zacheuszki będące świadectwem powtórnego poświęcenia kościoła w 1865 r.
Opis	Na ścianie południowej prezbiterium i północnej korpusu nawowego para uskrzydłonych główek anielskich z krzyżem na osi; między oknami chóru pojedyncza uskrzydłona główka anielska oraz bordowo-niebieski ornament w górnej części ściany.

Stan zachowania

Świadki: Polichromia zachowana w bardzo złym stanie. Składa się z dwóch warstw, przy czym nie wiemy, czy pierwsza warstwa jest gruntem czy monochromią ściany. Konieczne są więc badania chemiczne. Obie warstwy w partii tła zachowane w ok. 40%. Ubytki widoczne zwłaszcza na połączeniu desek szalunku. W części przedstawiającej ubytki sięgają 35%. Na podstawie zachowanej polichromii możliwa jest rekonstrukcja brakujących partii. Warstwa malarska wykazuje się dobrą kohezją. Jednak zasięg zniszczeń wskazuje na osłabioną adhezję wymalowań do podłoża drewnianego.

Ściana na chórze: Stan zachowania j.w. Dodatkowo zauważyć można zniszczenia po pożarze w formie osmoleń. Ujemnie na estetykę przedstawienia wpływają widoczne kable elektryczne.

Przekrój boczny próbki pobranej ze ściany na chórze.

Przekrój boczny próbki pobranej ze ściany na chórze.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania.
2. Ewentualne działania biobójcze: antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani) lub owadobójcze (Antox Z, Cuprinol lub Xirein).
3. Pobranie próbek do badań stratygraficznych oraz chemicznych w celu ustalenia pierwotnej techniki wykonania.
4. Opracowanie spójnej koncepcji prac konserwatorsko-restauratorskich z uwzględnieniem całego wyposażenia kościoła.
5. Oczyszczenie powierzchni z zabrudzeń, ewentualnie z wtórnych wymalowań (środki powierzchniowo czynne, środki enzymatyczne, kompozycje rozpuszczalników, preparaty do usuwania starych farb i lakierów).
6. W odpowiednich przypadkach impregnacja strukturalna elementów naruszonych przez szkodniki bądź zdegradowanych na skutek zmian cieplno-wilgotnościowych. Impregnacja poprzez nasączenie elementów 10-15% roztworem Hekolu I50 lub Paraloidu B-72.
7. Prace snycerskie – sklejenie ewentualnych pęknięć, wstawianie fleków w miejscach zdegradowanych, uzupełnienie ubytków podłoża drewnianego kitem trocinowym. Drobne rekonstrukcje brakujących elementów. Odpowiedni dobór drewna i obróbki. Kleje stolarskie poliwinylowe i poliuretanowe.
8. Konserwacja odsłoniętych polichromii. Podklejenie osypującej się warstwy malarskiej (środki klejące na bazie akrylanów: Primal AC-33).
9. Ewentualna impregnacja warstwy malarskiej (roztwór Paraloidu B-72 lub B-67 w toluenie)
10. Uzupełnienie ubytków gruntów (tradycyjny grunt kredowo-klejowy z dodatkiem środka antyseptycznego lub fabryczny kit o dużej elastyczności typu Modostuc). Staranne opracowanie kitów. (Skalpele, papiery ściernie różnej gradacji).
11. Uzupełnienie ubytków polichromii – retusz naśladowczy. Rekonstrukcja partii ornamentu. Ostateczny wybór farb retuszerskich uzależniony będzie od techniki wykonania warstwy konserwowanej.
12. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna. Sformułowanie zaleceń do ekspozycji

Odkrywka w partii świadka w prezbiterium pokazuje zły stan zachowania polichromii. Zidentyfikowano dwie warstwy: warstwę gruntu i warstwę farby wierzchniej zapewne w technice chudej tempery.

POLICHROMIA: 1. SZALUNKU; 2. BALUSTRADY CHÓRU; 3. OŚCIEŻY OKIENNYCH I OBRAMIENIA PRZEŻROCZY ŁÓŻ KOLATORSKICH

Autor	nieznany
Styl	ludowy
Datowanie	1971 r.
Technika	farby olejne?
Historia	Polichromia wykonana podczas ostatniego remontu świątyni w Bogutach Piankach.
Opis	1. na szarym tle pasowy ornament podsufitowy składający się ze stylizowanych kwiatów i romboidalnych kartuszy, 2. na białym tle naprzemiennie ułożone prostokątne pionowe płyciny i poziome wypełnione ornamentem z instrumentów muzycznych i ulistnionych gałązek, 3. na niebieskim tle szlaczek ze stylizowanych kwiatów.

Stan zachowania

Stan zachowania podłoża drewnianego dość dobry. Nieliczne uszkodzenia mechaniczne na brzegach desek wymagające flekowania i wypełnienia kitem. Bez koniecznych rekonstrukcji. Wierzchnia warstwa malarska, spoista, wykazuje się słabą adhezją do podłoża. W miejscach ubytków widoczne ślady, jak się wydaje, dobrze zachowanej spodniej warstwy. Pierwotne wymalowanie szalunku widoczne jest w świadku na ścianie południowej. Proponuje się powrót do pierwotnej aranżacji wnętrza. Na tralkach łóż kolatorskich widoczne jest wcześniejsze iluzjonistyczne wymalowanie znacznie lepszej klasy niż obecna monochromia. Pierwotne wymalowanie tralek jednak zachowało się szczątkowo (patrz. błękitna warstwa w odkrywce), stąd w przypadku obramienia łóż kolatorskich podjęcie decyzji, co do ostatecznej aranżacji musi zostać poprzedzone wykonaniem odkrywek w kilku miejscach. Pozwoli to lepiej ocenić stan zachowania warstw spodnich.

Odkrywka w partii tralek łóż kolatorskich. Widoczna źle zachowana spodnia warstwa polichromii.

Odkrywka w partii tralek łóż kolatorskich. Po prawej tralka z dobrze zachowanym wtórnym wymalowaniem.

Przekrój boczny próbki pobranej z obramienia łoży kolatorskiej z widoczną spodnią oryginalną warstwą niebieską oraz 6 warstwami wtórnych wymalowań.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania.
2. Ewentualne działania biobójcze: antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani) lub owadobójcze (Antox Z, Cuprinol lub Xirein).
3. Pobranie próbek do badań stratygraficznych oraz chemicznych w celu ustalenia pierwotnej techniki wykonania.
4. Opracowanie spójnej koncepcji prac konserwatorsko-restauratorskich z uwzględnieniem całego wyposażenia kościoła.
5. Oczyszczenie powierzchni z wtórnych wymalowań (metodą mechaniczną: skalpele i chemiczną: kompozycje rozpuszczalników, preparaty do usuwania starych farb i lakierów).
6. W odpowiednich przypadkach impregnacja strukturalna elementów naruszonych przez szkodniki bądź zdegradowanych na skutek zmian cieplno-wilgotnościowych. Impregnacja poprzez nasączenie elementów 10-15% roztworem Hekolu I50 lub Paraloidu B-72.
7. Prace snycerskie – sklejenie ewentualnych pęknięć, wstawianie fleków w miejscach zdegradowanych, uzupełnienie ubytków podłoża drewnianego kitem trocinowym. Drobne rekonstrukcje brakujących elementów. Odpowiedni dobór drewna i obróbki. Kleje stolarskie poliwinylowe i poliuretanowe.
8. Konserwacja odsłoniętych polichromii. Podklejenie osypującej się warstwy malarskiej (środki klejące na bazie akrylanów: Primal AC-33).
9. Ewentualna impregnacja warstwy malarskiej (roztwór Paraloidu B-72 lub B-67 w toluenie)
10. Uzupełnienie ubytków gruntów (tradycyjny grunt kredowo-klejowy z dodatkiem środka antyseptycznego lub fabryczny kit o dużej elastyczności typu Modostuc). Staranne opracowanie kitów. (Skalpele, papiery ściernie różnej gradacji).
11. Uzupełnienie ubytków polichromii – retusz naśladowczy. Rekonstrukcje na podstawie zachowanych fragmentów. Ostateczny wybór farb retuszerskich uzależniony będzie od techniki wykonania warstwy konserwowanej.
12. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna.

Powyżej: przekrój boczny próbki pobranej z balustrady chóru. Widoczna warstwa gruntu w kolorze kremowym, dwie warstwy zielonego wymalowania oraz trzy warstwy białej wtórnej farby.

Po lewej: widoczna warstwa oryginalnego wymalowania szalunku prawdopodobnie z lat 30. XX w. pod warstwą z 1971 r.

SZAFA W ZAKRYSTII	
Autor	nieznany
Styl	neobarok
Datowanie	XIX w.?
Technika	drewno, mosiądz
Historia	Pochodzenie – kościół w Bogutach Piankach.
Opis	Komoda z trzema pionami szuflad z nadstawką o falistej górnej krawędzi.

KOMODA Z ZAKRYSTII	
Autor	nieznany
Styl	brak cech stylowych
Datowanie	XIX/XX w.?
Technika	drewno, mosiądz
Historia	Pochodzenie – kościół w Kłopotach Stanisławach
Opis	Komoda z jasnego drewna z pięcioma szufladami: dwiema małymi na górze i trzema dużymi poniżej..

Stan zachowania

Obiekty pokryte są warstwą brudu i kurzu. Liczne uszkodzenia mechaniczne świadczą, iż były intensywnie użytkowane. Ze względu na warunki przechowywania (dużą wilgotność względną) i atak mikrobiologiczny desek szalunku zaleca się przeprowadzenie dezynfekcji komody. Konieczne jest wykonanie szeregu napraw stolarskich oraz renowacja warstwy barwnej (politura? warstwa malarska?).

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania.
2. Ewentualne działania biobójcze: antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani) lub owadobójcze (Antox Z, Cuprinol lub Xirein).
3. Pobranie próbek do badań stratygraficznych oraz chemicznych w celu ustalenia pierwotnej techniki wykonania.
4. Opracowanie spójnej koncepcji prac konserwatorsko-restauratorskich z uwzględnieniem całego wyposażenia kościoła.
5. Oczyszczenie powierzchni z ewentualnych wtórnych wymalowań (metodą mechaniczną: skalpele i chemiczną: kompozycje rozpuszczalników, preparaty do usuwania starych farb i lakierów).
6. W odpowiednich przypadkach impregnacja strukturalna elementów naruszonych przez szkodniki bądź zdegradowanych na skutek zmian ciepło-wilgotnościowych. Impregnacja poprzez nasączenie elementów 10-15% roztworem Hekolu I50 lub Paraloidu B-72.
7. Prace snycerskie – sklejenie pęknięć, wstawianie fleków w miejscach zdegradowanych, uzupełnienie ubytków podłoża drewnianego kitem trocinowym. Drobne rekonstrukcje brakujących elementów. Odpowiedni dobór drewna i obróbki. Kleje stolarskie poliwinylowe i poliuretanowe.
8. Uzupełnienie ubytków polichromii – retusz naśladowczy. Rekonstrukcje na podstawie zachowanych fragmentów. Ostateczny wybór farb retuszerskich uzależniony będzie od techniki wykonania warstwy konserwowanej.
9. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna.

RZEŻBA CHRYSSTUS W GROBIE		
Autor	nieznany	
Styl	brak cech stylowych	
Datowanie	XIX/XX w.?	
Technika	gips polichromowany	
Historia	Pochodzenie – kościół w Kłopotach Stanisławach	
Opis	Leżąca figura zmarłego Chrystusa okryta od pasa w dół całunem.	

Stan zachowania

Obiekt zabrudzony. Widoczne liczne drobne uszkodzenia powierzchni gipsowej oraz warstwy malarskiej. Lewa stopa Chrystusa ułamana.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania.
2. Ewentualne działania biobójcze: antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani).
3. Pobranie próbek do badań stratygraficznych oraz chemicznych w celu ustalenia pierwotnej techniki wykonania.
4. Opracowanie spójnej koncepcji prac konserwatorsko-restauratorskich z uwzględnieniem całego wyposażenia kościoła.
5. Oczyszczenie powierzchni z brudu oraz ewentualnych wtórnych wymalowań (środki powierzchniowo czynne, środki enzymatyczne, kompozycje rozpuszczalników, preparaty do usuwania starych farb i lakierów).
6. Skelejenie ułamanych fragmentów. Ewentualne rekonstrukcje.
7. Uzupełnienie drobnych ubytków warstwy gipsu (kit fabryczny Italstucco lub Modostuc).
8. Uzupełnienie ubytków polichromii – retusz naśladowczy. Rekonstrukcje na podstawie zachowanych fragmentów. Ostateczny wybór farb retuszerskich uzależniony będzie od techniki wykonania warstwy konserwowanej.
9. Pokrycie werniksem końcowym (Werniks Lustrina - werniks ketonowy na bazie alkoholu do zabezpieczania srebra w płatkach i biżuterii srebrnej. Przedmiotom z gipsu nadaje efekt „porcelany”).
10. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna wraz z zaleceniami dotyczącymi ekspozycji.

TABERNAKULUM Z TRONEM NA MONSTRANCJĘ	
Autor	nieznany
Styl	neobarok
Datowanie	XIX/XX w.?
Technika	drewno polichromowane, złożone i srebrzone
Historia	Pochodzenie – kościół w Kłopotach Stanisławach
Opis	Obiekt dwustrefowy; w dolnej części cokół z dwuskrzydłowymi drzwiczkami do szafki tabernakulum; w górnej strefie obrotowy dysk z plecami umieszczonymi na średnicy podstawy; całość we wnęce flankowanej przez pary kanelowanych kolumniek o fantazyjnych kapitelach; po obu stronach fantazyjnego szczytu odcinki belkowania zwieńczone ćwierćkolistymi odcinkami gzymsu.

Stan zachowania

Obiekt bardzo zniszczony i silnie zabrudzony. Liczne drobne uszkodzenia mechaniczne. Liczne drobne ubytki wierzchniej warstwy malarskiej. Konieczne są naprawy stolarskie. Uszkodzone mocowanie drzwiczek tabernakulum.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna.
2. Transport do pracowni konserwatorskiej.
3. Ewentualne działania biobójcze: antygrzybiczne (Lichenicida 264 prod. Bresciani) oraz zwalczające drewnojady (Antox Z, Cuprinol lub Xirein).
4. Pobranie próbek do badań stratygraficznych w celu ustalenia oryginalnej kolorystyki.
5. Opracowanie koncepcji konserwacji spójnej z założeniami konserwacji ołtarza głównego.
6. Wstępne oczyszczenie z brudu.
7. W odpowiednim przypadku próby oczyszczania z wtórnych wymalowań i złocień. Porównanie skuteczności usuwania wtórnych nawarstwień metodą mechaniczną (skalpele) i metodą chemiczną (kompozycje rozpuszczalników, preparaty do usuwania starych farb i lakierów). Ostateczna decyzja o sposobie usuwania nawarstwień powinna zostać podjęta po przeprowadzeniu prób.
8. Ewentualne usunięcie wtórnych nawarstwień. Oczyszczenie elementów złożonych i srebrzonych.
9. W odpowiednich przypadkach impregnacja strukturalna elementów naruszonych przez szkodniki bądź zdegradowanych na skutek niewłaściwego sposobu przechowywania ołtarza. Impregnacja poprzez nasączenie elementów 10-15% roztworem Hekolu I50 lub Paraloidu B-72.
10. Prace snycerskie – wstawianie fleków w miejscach zdegradowanych, sklejenie ewentualnych pęknięć, uzupełnienie licznych drobnych ubytków podłoża drewnianego kitem trocinowym. Rekonstrukcja brakującej listwy oraz mocowania drzwiczek tabernakulum. Odpowiedni dobór drewna i obróbki. Kleje stolarskie poliwinylowe i poliuretanowe.
11. Konserwacja odsłoniętych polichromii i złocień. Ewentualne podklejenie osypujących się warstw gruntów, polichromii i pozłoty (klej króliczy bądź środki klejące na bazie akrylanów: Primal AC-33, Lascaux® Hydroground 750).
12. Uzupełnienie ubytków gruntów (tradycyjny grunt kredowo-klejowy z dodatkiem środka antyseptycznego). Staranne opracowanie kitów (skalpele, papiery ściernie różnej gradacji).
13. Uzupełnienie ubytków warstwy pulmentu (klej króliczy, pulment czerwony prod. Lefranc et Bourgeois).
14. Uzupełnienie ubytków pozłoty. Złocenie elementów nowych (folie metalowe: złoto i srebro płatkowe i w proszku, złoto mineralne).
15. Uzupełnienie ubytków warstwy malarskiej (retusz naśladowczy) lub też dostosowanie kolorystyki obiektu do reszty ołtarza głównego. Ostateczny wybór farb retuszarskich uzależniony będzie od wybranej koncepcji konserwacji. Do retuszu proponuje się zastosowanie łatwo usuwalnych artystycznych farb akwarelowych (prod. Newskaya Palitra, Talens) oraz gwaszy również z serii artystycznej (prod. Talens).
16. Scalenie kolorystyczne nowych złocień (laserunki z farb olejnych i żywicznych, farb do witraży) i srebrzeń.
17. Zabezpieczenie powierzchni srebrzonych.
18. Transport obiektów na miejsce ekspozycji.
19. Montaż.
20. Dokumentacja powykonawcza, w tym fotograficzna. Sformułowanie zaleceń do ekspozycji.

STACJE DROGI KRZYŻOWEJ	
Autor	nieznany
Styl	historyzm
Datowanie	XIX/XX w.?
Technika	oleodruk, drewno polichromowane
Historia	Pochodzenie – kościół w Bogutach Piankach. Stacje drogi krzyżowej zakupiono jako gotowy wyrób w składzie rycin Karola Sommera w Warszawie przy ul. Miodowej 4.
Opis	Cykl przedstawień pasyjnych oprawionych w prostokątną ramę zwieńczoną krzyżem.

Stan zachowania

Stan zachowania dobry. Głównym problemem konserwatorskim jest zabrudzenie powierzchni zarówno samych przedstawień, jak i ramy. Ramy noszą ślady drobnych uszkodzeń mechanicznych. Oleodruki są silnie pociemniałe. Nie jest jednak jasne, czy były pokryte werniksem. Konieczne będzie wykonanie odkrywek przed ostatecznym ustaleniem programu prac. Papierowe podobrazie w niektórych przypadkach wymaga prostowania.

Program prac:

1. Dokumentacja fotograficzna stanu zachowania wraz z inwentaryzacją.
2. Transport do pracowni konserwatorskiej.
3. Demontaż elementów ramy i oleodruków.

Rama:

4. Badania odkrywkowe.
5. Dezynfekcja drewna (Lichenicida 264 prod. Bresciani).
6. Oczyszczenie powierzchni z powierzchniowych zabrudzeń (środki powierzchniowo czynne) oraz ewentualnie z wtórnych nawarstwień (kompozycje rozpuszczalników, specjalistyczne preparaty do usuwania starych powłok malarskich lub lakierniczych) – w zależności od ustalonej koncepcji restauratorskiej.
7. Sklejenie pęknięć. Naprawy stolarskie.
8. Uzupełnienie ubytków drewna (kit trocinowy).
9. Uzupełnienie ubytków gruntów (kit fabryczny Italstucco).
10. Uzupełnienie warstw polichromii (farby akwarelowe i temperowe, prod. Talens).

Obrazy:

11. Demontaż oleodruków z ram.
12. Dezynfekcja podobrazia papierowego (komora próżniowa).
13. Oczyszczenie powierzchni z powierzchniowych zabrudzeń (środki powierzchniowo czynne) oraz ewentualnie z pociemniałego werniksu (kompozycje rozpuszczalników).
14. Ewentualne uzupełnienie ubytków podłoża papierowego (masa papierowa) – ręcznie lub w maszynie papierniczej w zależności od potrzeb.
15. Zaprasowanie w prasie (pod wpływem wilgoci i nacisku).
16. Werniks pośredni (werniks retuszowski w płynie, prod. Talens)
17. Retusz (artystyczne farby akwarelowe prod. Newskaya Palitra lub Talens, specjalistyczne farby retuszowskie prod. Maimeri).
18. Werniks końcowy błyszczący damarowy w płynie (prod. Talens, Schmincke, Winsor&Newton).
19. Transport do docelowego miejsca ekspozycji.
20. Dokumentacja powykonawcza wraz z zaleceniami dotyczącymi ekspozycji.

Prace konserwatorskie przy deskach podłogowych w kościele

1. Oczyszczenie powierzchni podłogi z wtórnych nawarstwień (lakierów, wosków, farb)
2. Miejscowy demontaż najbardziej zniszczonych fragmentów podłogi
3. Wzmocnienie konstrukcji, naprawy stolarskie.
4. Dezynfekcja mykologiczna
5. Estetyzacja powierzchni podłogi
6. Położenie warstwy impregnatu koloryzującego
7. Położenie warstwy wosku ochronnego

MATERIAŁY DO KONSERWACJI ELEMENTÓW DREWNIANYCH:

A. ŚRODKI OCHRONY DREWNA

Wood Protector Z – preparat do konserwacji drewna zabytkowego,

<http://www.dekspol.pl/protector.php?id=22>)

Wood Protector W-2 – niewymywalny olejowy impregnat do drewna,

<http://www.dekspol.pl/protector.php?id=21>

Impregnat Koloryzujący do Drewna, Dulux Polska http://www.dulux.pl/p_impregnat_kolory.html

Aidol Holzsanierung MZ, Remmers,

[tp://remmers.pl/dzial_ochrony_drewna/instrukcje_drewno/Renowacja%20drewna/2388%20instrukcja.pdf](http://remmers.pl/dzial_ochrony_drewna/instrukcje_drewno/Renowacja%20drewna/2388%20instrukcja.pdf)

B. IMPREGNATY DO MIEJSCOWEGO WZMACNIANIA STRUKTURY DREWNA:

Hekol I-15, Hekol L-15, <http://www.plexi-heko.pl/>

Paraloid B-72 (www.lascaux.ch/english/malhilfen/impraegnierungen_Paraloid.htm)

Aidol PU Holzverfestigung, Remmers, – środek, który stabilizuje i wzmacnia drewno uszkodzone przez grzyby lub owady. Dzięki bardzo dobrym właściwościom penetracyjnym wzmacnia pozostawioną przez insekty mączkę.

Aidol Epoxi-Holzverfestigung, Remmers, środek do wzmocnienia elementów drewnianych

osłabionych przez grzyby i owady. Obszar stosowania m.in. mury pruskie, dzieła sztuki etc. Nie zawiera rozpuszczalnika i nadaje się do stosowania do wewnątrz.

C. KLEJE STOLARSKIE I MONTAŻOWE, MATERIAŁY DO STOLARSKI I SNYCERKI

Klej montażowy POW Henkel, (D)

Klej stolarski POW, Prealijm, (FIN)

Klej Ponal, Henkel, (www.matchembud.com.pl/henkel_html/ponal.html) (D)

Klej stolarski glutynowy

D. DREWNO I MATERIAŁY DO UZUPEŁNIEŃ I REKONSTRUKCJI

Wysokogatunkowa, powietrzno sucha tarcica dobrana gatunkowo do odnawianych elementów, forniry, obłogi

Aidol Epoxi Holzersatzmasse – dwuskładnikowy kit o dużej wytrzymałości do uzupełnień w konstrukcji szachulcowej

E. ŚRODKI DO OCZYSZCZANIA POWIERZCHNI DREWNA

a) Usuwanie brudnych powłok woskowych

Benzyna ekstrakcyjna, Benzyna lakowa + Trociny drzewne z drewna tego samego gatunku co drewno czyszczone (dąb, sosna)

Żel woskowy STARLON w paście i płynie (<http://www.starwax.tm.fr/>) (F)

b) Usuwanie powłok lakierowych

Rozpuszczalniki – ksylen, toluen

Syntilor – Specjalistyczne pasty do usuwania powłok malarskich i lakierniczych z drewna.

F. ŚRODKI DO MECHANICZNEJ OBRÓBK I POWIERZCHNI WSTAWEK I REKONSTRUKCJI

Papiery ściernie stolarskie (granulacja 60 do 240)

Wełny stalowe o różnej ostrości (0; 00; 000) do obróbki drewna sosnowego

Cykliny stalowe

G. ŚRODKI DO WYKAŃCZANIA I PIELĘGNACJI POWIERZCHNI DREWNA

Nadmanganian potasu – środek do patynowania wstawek z dębiny

Bejce spirytusowe /(http://www.starwax.tm.fr/) (F)

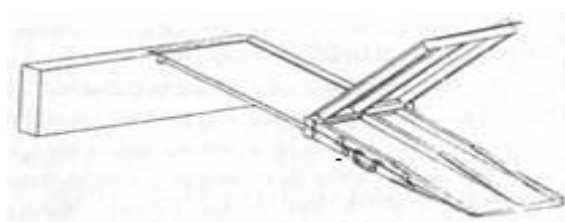
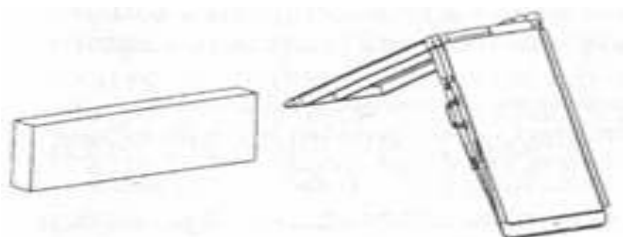
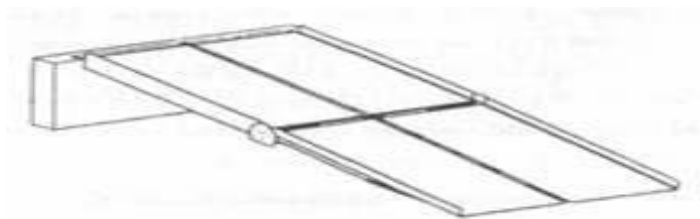
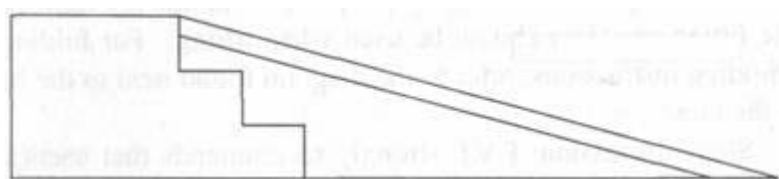
bejce wodne f-my Liberon oraz Zakłady Chemiczne w Wisznicach, bejce wodne i spirytusowe Clou, bejce Zweihorn, retuszery Zweihorn,

Pasty na bazie wosku pszczelego: Liberon, Syntilore, Novecento – Bresciani, (I); bezbarwne i barwione

Kity woskowe barwione do napraw powierzchni drewna – Novecento, Bresciani, (I)

Wymagania techniczne dotyczące platformy schodowej dla osób niepełnosprawnych

1.	Model	Wielokrotnie składana
2.	Udźwig	do 250 kg
2.	Długość [m]	2,50 – 3,50
3.	Szerokość [m]	0,76
4.	Waga [kg]	do 30 kg
5.	Wzniesienie rampy [cm]	50

Kompleksowe prace konserwatorskie w kościele parafialnym z Bogut-Pianek przeniesionym do Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu

zadanie
Dokumentacja inwentaryzacyjna oraz wykonanie ortofotomap. Dokumentacja konserwatorska prowadzonych prac opisowa i fotograficzna. Opracowanie w 4 egz.
prace dokumentacyjne
badania technologiczne (spoiwa, pigmenty)
badania dendrologiczne i dendrochronologiczne
nadzory
nadzór konserwatorski
nadzór inżynieryjno-projektowy, prowadzenie projektu
Prace konserwatorskie przy polichromowanej dekoracji ścian i stropu prezbiterium
ściana wschodnia
ściana południowa
balustrada
ściana północna
balustrada
belka tęczowa
belka tęczowa elementy złożone
strop drewniany rekonstrukcja wg projektu
Prace konserwatorskie przy polichromowanej dekoracji ścian i stropu nawy
ściana wschodnia
ściana południowa
ramy okienne
ściana północna
ramy okienne
ściana zachodnia
ramy okienne
ościerza drzwi
filary
kapitele filarów
strop drewniany rekonstrukcja wg projektu
Prace konserwatorskie przy emporze organowej
bariera empory

podłoga empory
podniebienie empory
filary
kapitele filarów
Prace konserwatorskie przy polichromowanej dekoracji ścian i stropu zakrystii
ściana wschodnia
ściana wschodnia część dolna
ściana południowa
balustrada
ściana południowa część dolna
ściana północna
ramy okienne
ściana północna część dolna
ściana zachodnia
ściana zachodnia część dolna
strop drewniany
Prace konserwatorskie przy polichromowanej dekoracji ścian i stropu skarbczyka
ściana wschodnia
ściana wschodnia część dolna
ściana południowa
ramy okienne
ściana południowa część dolna
ściana północna
balustrada
ściana północna część dolna
ściana zachodnia
ściana zachodnia część dolna
strop drewniany
Prace konserwatorskie przy stolarce drzwiowej i okiennych
okna w elewacji południowej i północnej
zabytkowe szklenia
drzwi w prezbiterium
drzwi boczne wg projektu
drzwi ze skarbczyka i zakrystii na zewnątrz
Prace konserwatorskie przy posadzce
podłoga
Ołtarz główny z tabernakulum
partia cokołowa
podest drewniany

monochromia mensy
złocenia mensy
monochromia cokołów
złocenia cokołów
partia cokołowa monochromia
partia cokołowa złocenie
nastawa
partia nastawy monochromia
partia nastawy złocenie
trzony kolumn
bazy kolumn
kapitele kolumn
rama obrazu
partia centralna złocenia
partia centralna monochromia
gzyms górny złocenia
gzyms górny monochromia
tabernakulum złocenia
tabernakulum monochromia
zwieńczenie
rama obrazu ze zwieńczenia
kolumny zwieńczenia
złożone listwy zwieńczenia
zwieńczenie monochromia
wazy monochromia
wazy złocenia
naczólek monochromia
naczólek złocenia
gzyms górny monochromia
gzyms górny złocenia
obrazy
polichromia na płótnie pole główne - kopia
polichromia na płótnie zwieńczenie - kopia
Ołtarz boczny w nawie północnej
partia cokołowa
podest drewniany
monochromia mensy
złocenia mensy
partia cokołowa monochromia
partia cokołowa złocenie
nastawa
partia nastawy monochromia
partia nastawy złocenie
trzony kolumn

bazy kolumn
kapitele kolumn
rama obrazu
partia centralna złocenia
partia centralna monochromia
gzyms górny złocenia
gzyms górny monochromia
tabernakulum złocenia
tabernakulum monochromia
zwieńczenie
rama obrazu ze zwieńczenia
krzyż złoty
złocene listwy zwieńczenia
zwieńczenie monochromia
wazy monochromia
wazy złocenia
obrazy
obraz MB z pola centralnego
koszulka do obrazu MB
obraz ze zwieńczenia - kopia
Ołtarz boczny w nawie południowej
partia cokołowa
podest drewniany
monochromia mensy
złocenia mensy
partia cokołowa monochromia
partia cokołowa złocenie
nastawa
partia nastawy monochromia
partia nastawy złocenie
trzony kolumn
bazy kolumn
kapitele kolumn
rama obrazu
partia centralna złocenia
partia centralna monochromia
gzyms górny złocenia
gzyms górny monochromia
tabernakulum złocenia
tabernakulum monochromia
zwieńczenie
rama obrazu ze zwieńczenia
krzyż złoty
złocene listwy zwieńczenia

zwieńczenie monochromia
wazy monochromia
wazy złocenia
obrazy
polichromia na płótnie - kopia
polichromia na płótnie - kopia
Tabernakulum z tronem
polichromowane powierzchnie
złocenia
Ambona
kosz
podest kosza
polichromowane płyciny
monochromia kosza
monochromia spodu
złocenie kosza
bariera i schody
polichromowane płyciny
złocenie bariery
monochromia bariery
schody drewniane
podbicie schodów
zaplecek
monochromia zaplecka
złocenia zaplecka
baldachim
złożone elementy baldachimu
baldachim monochromia
polichromowany spód baldachimu
Chrzcielnica
monochromia stopy
złocenie stopy
monochromia kielicha
złocenie kielicha
złocenie zamknięcia
Konfesjonał
monochromia
Obrazy
Koronacja Maryi
polichromia na płótnie
blejtram
rama

Serce Jezusowe
Serce Jezusowe awers
Serce Jezusowe -Serce Maryi rewers
blejtram
rama
Feretry
feretron śś Józefa i Rozalii
obrazy śś Józef z Dzieciątkiem/Rozalia
rama polichromowana
rama powierzchnie złożone
feretron z przedstawieniami na pap.
chromolitografie
rama polichromowana
rama powierzchnie złożone
feretron śś Józefa i MB
MB/św. Józef
rama polichromowana
rama powierzchnie złożone
feretron Jezusa i św. Rozalii
polichromia Jezus/św. Rozalia
rama polichromowana
rama powierzchnie złożone
Krucyfik z belki tęczowej
rzeźba złożona
krzyż
Chrystus w grobie
Chrystus w grobie rzeźba gipsowa
Ławki
ławki
Oświetlenie
wykonanie żyrandoli i kinkietów
żyrandol
oświetlenie zewnętrzne
punkty oświetleniowe typu spotlight (ołtarz główny)
kinkiety
Meble w zakrystii
komoda
blat górny
przód komody
boki komody
szafa

blat górny
małe szufladki na górze
szuflady małe
szuflady średnie
szuflady duże po bokach
Droga Krzyżowa
stacje drogi krzyżowej
Projekty
projekt wykonawczy dekoracji sufitu w skali 1:10
projekt wykonawczy dekoracji łóż kolatorskich w skali 1:10
kiosk multimedialny
Platforma dla niepełnosprawnych
Platforma schodowa przy drzwiach wejściowych dla niepełnosprawnych
Oświetlenie
żyrandol
oświetlenie zewnętrzne
punkty oświetleniowe typu spotlight (ołtarz główny)
kinkiety

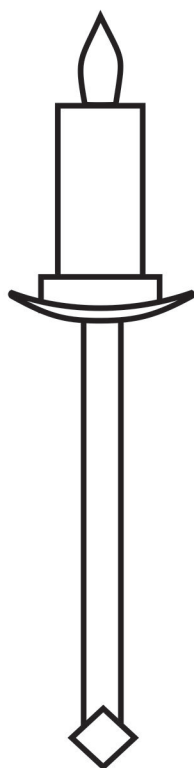
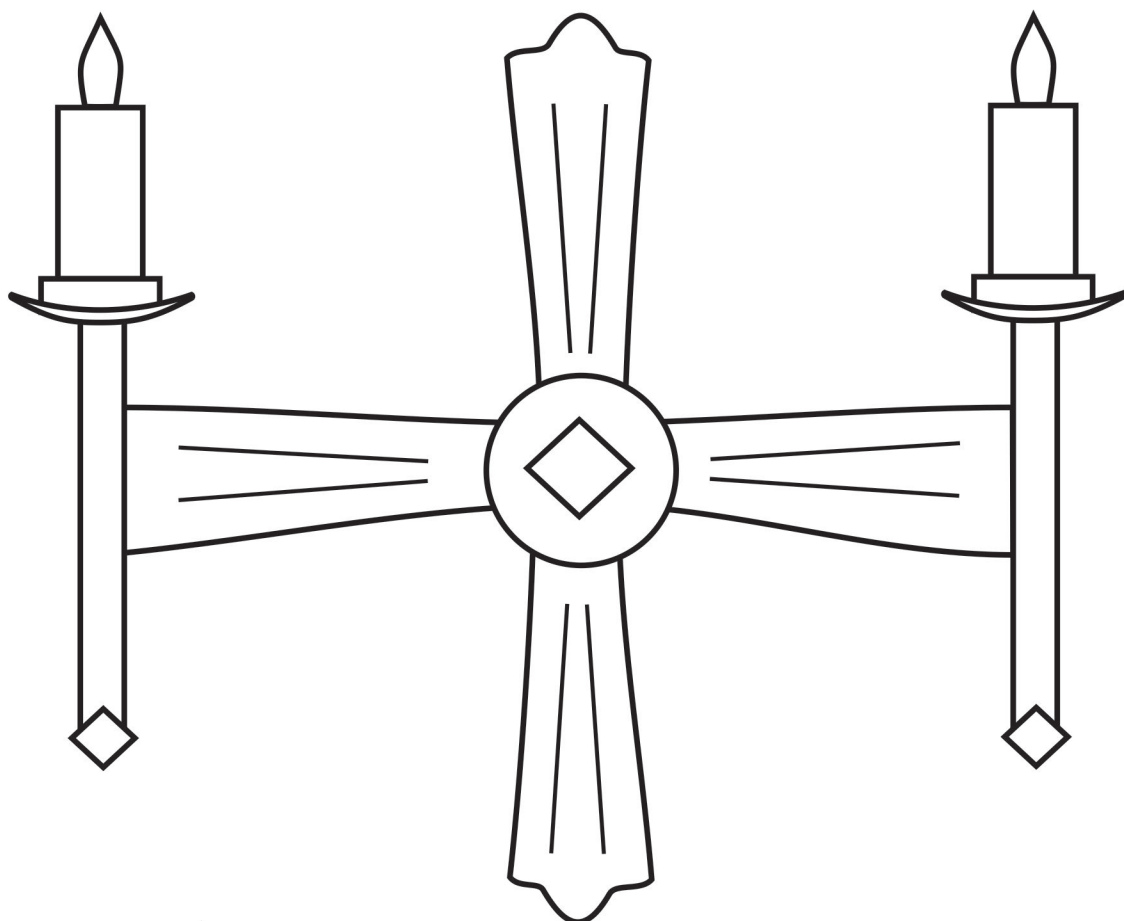
Projekt koncepcyjny polichromii stropu naw, prezbiterium i loży kolatorskich

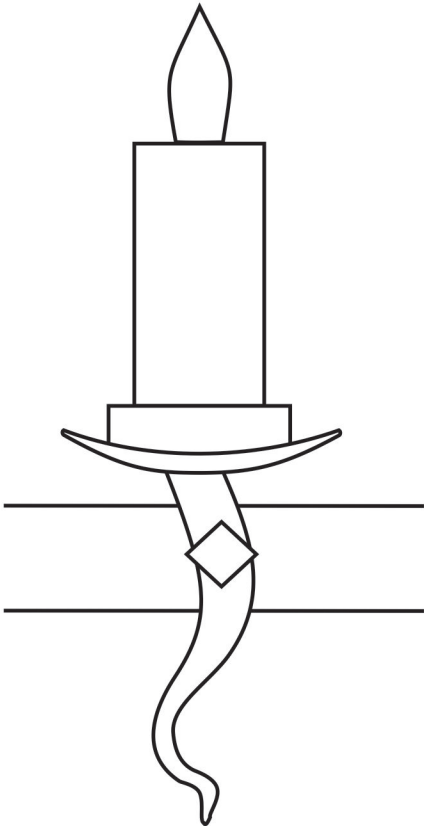
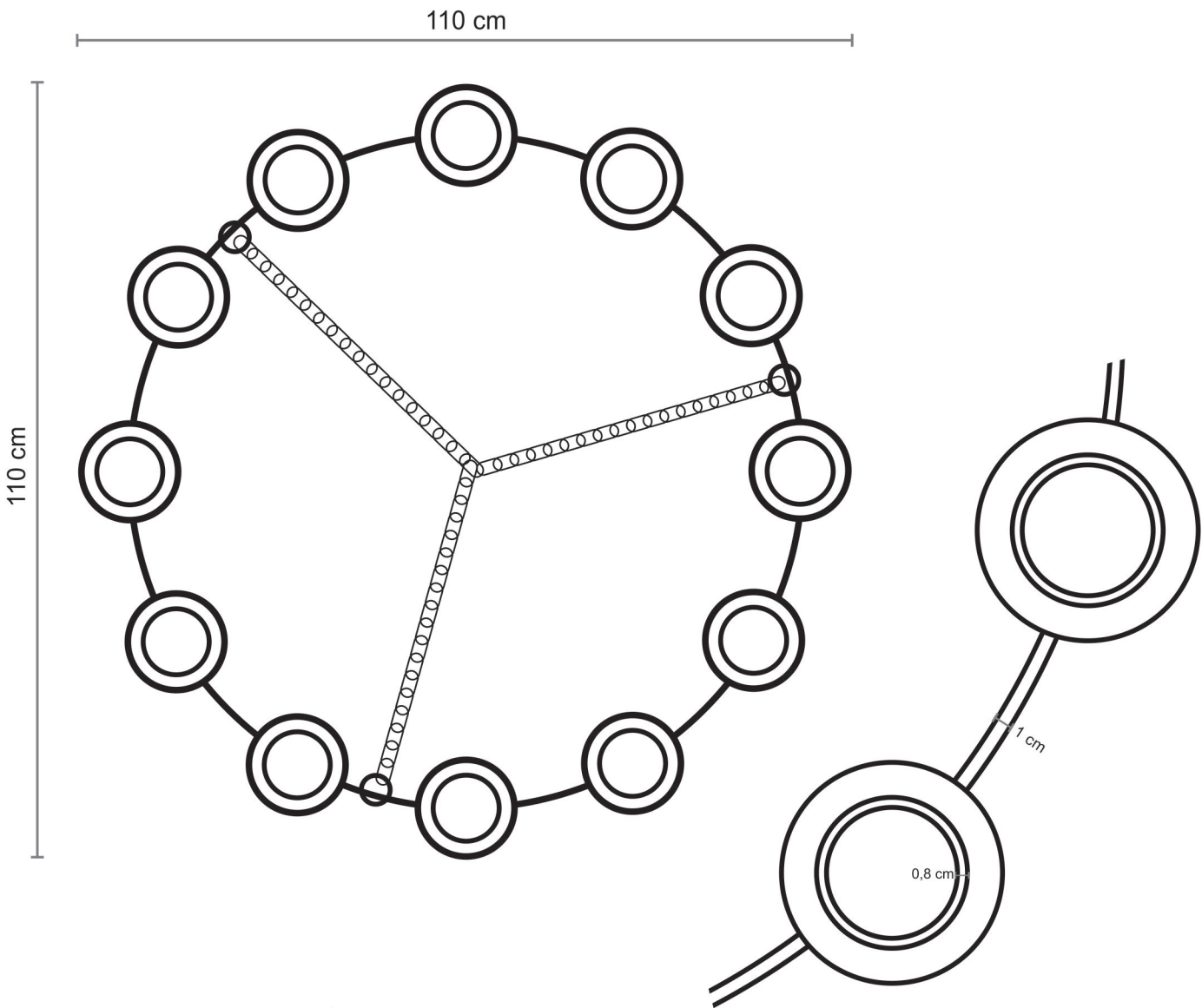
Projekt klinkietu

40 cm

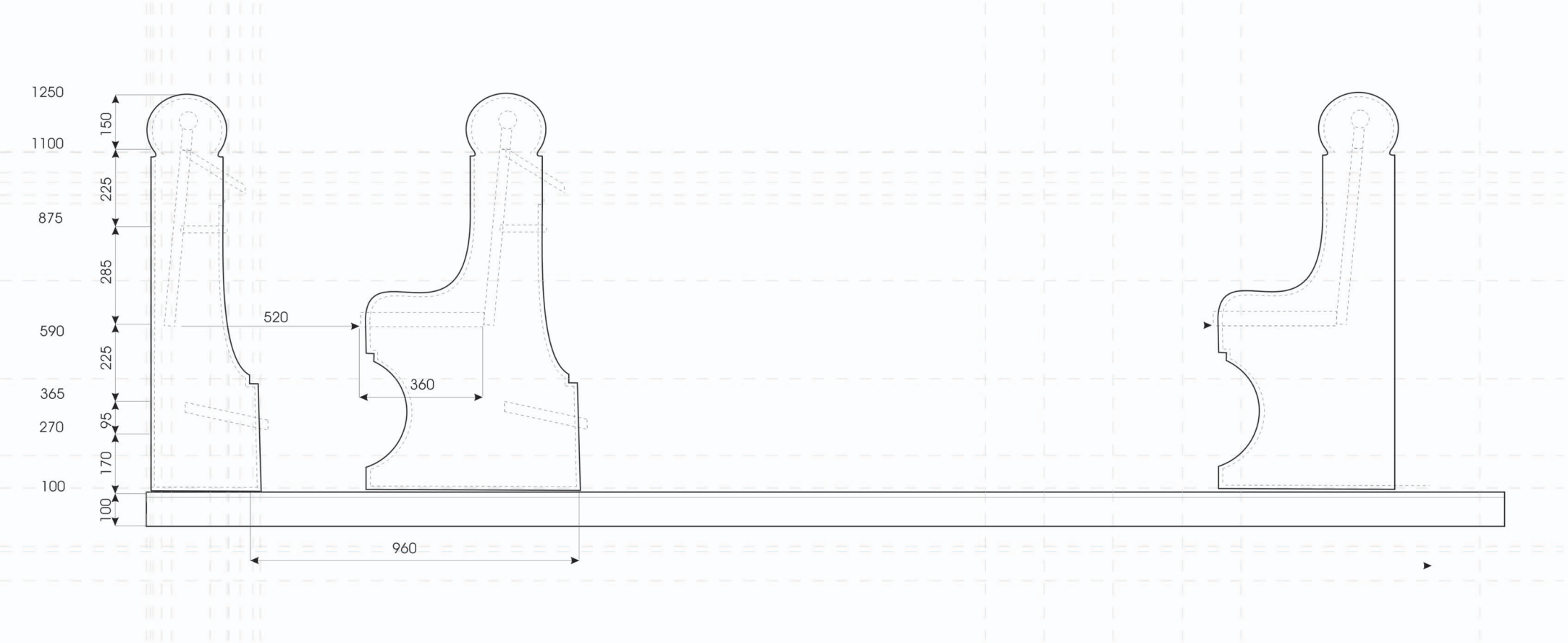
29 cm

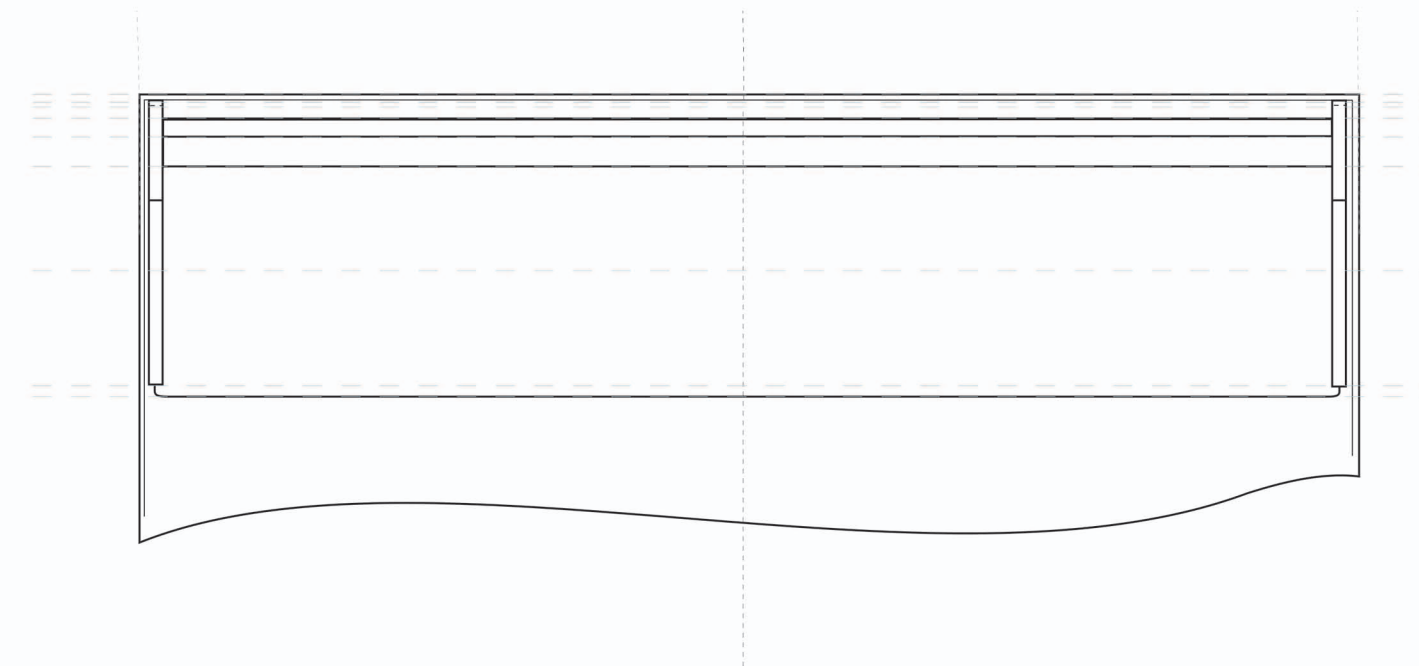
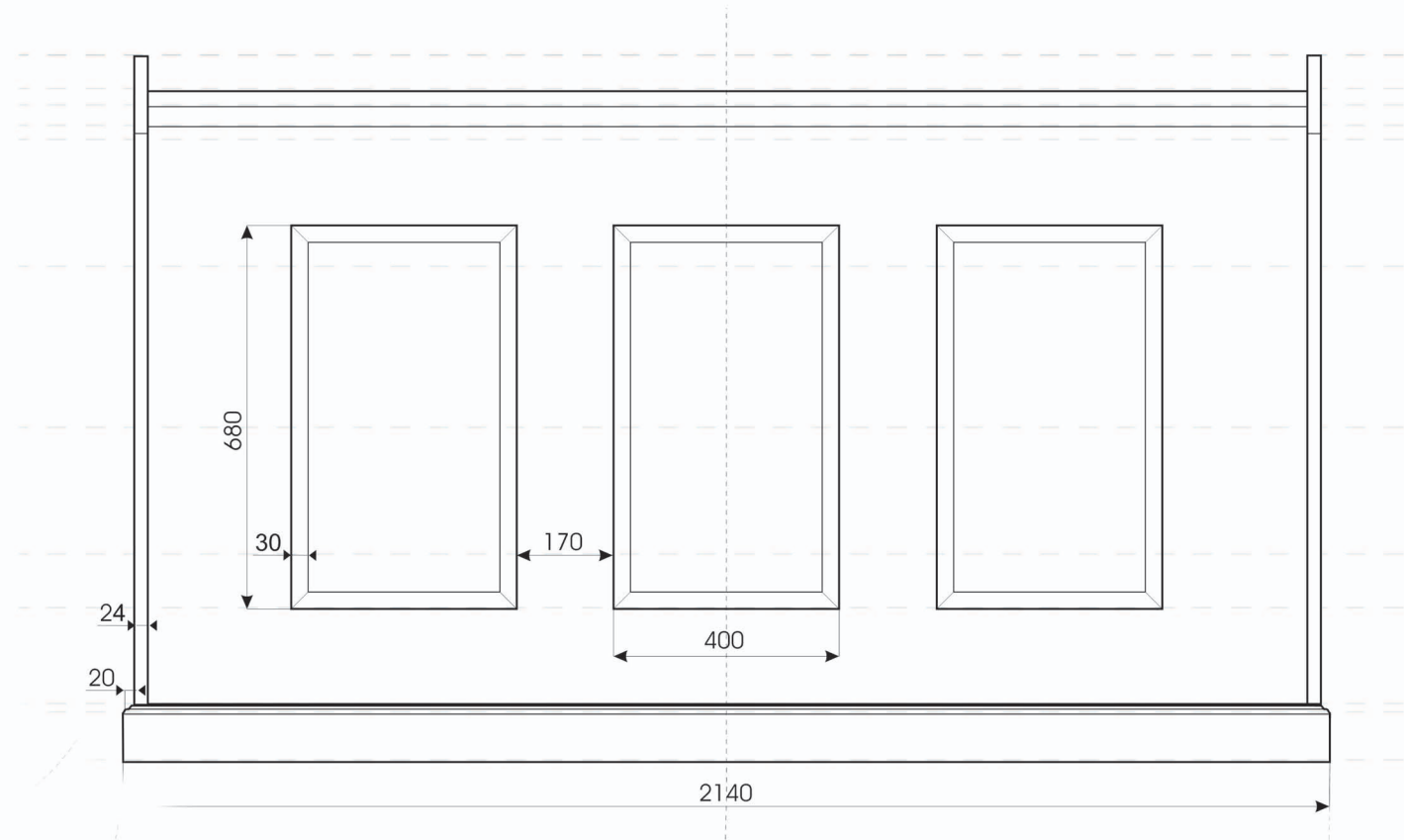
Projekt żyrandolu

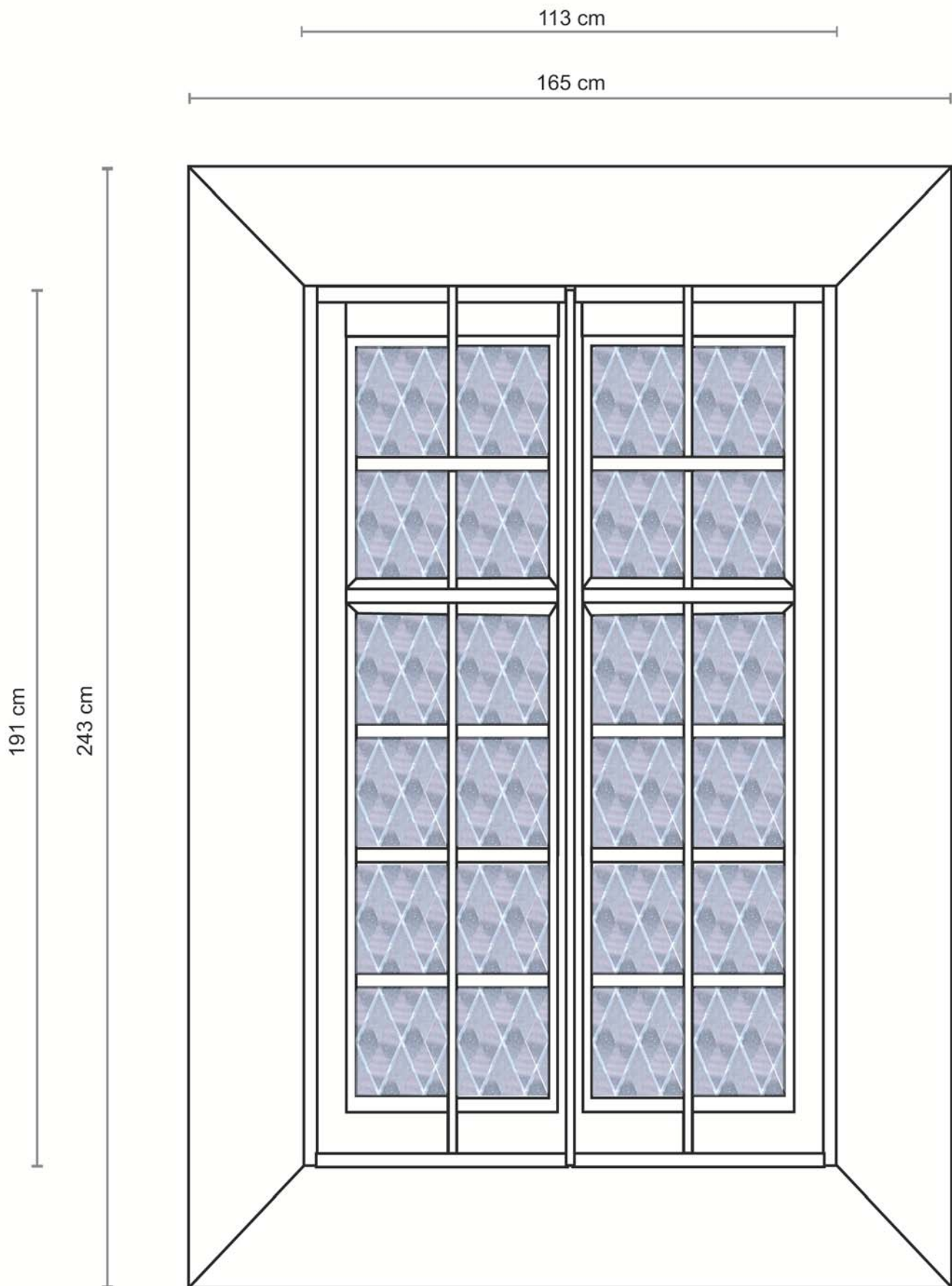
Projekt koncepcyjny ławek

Projekt koncepcyjny ławek

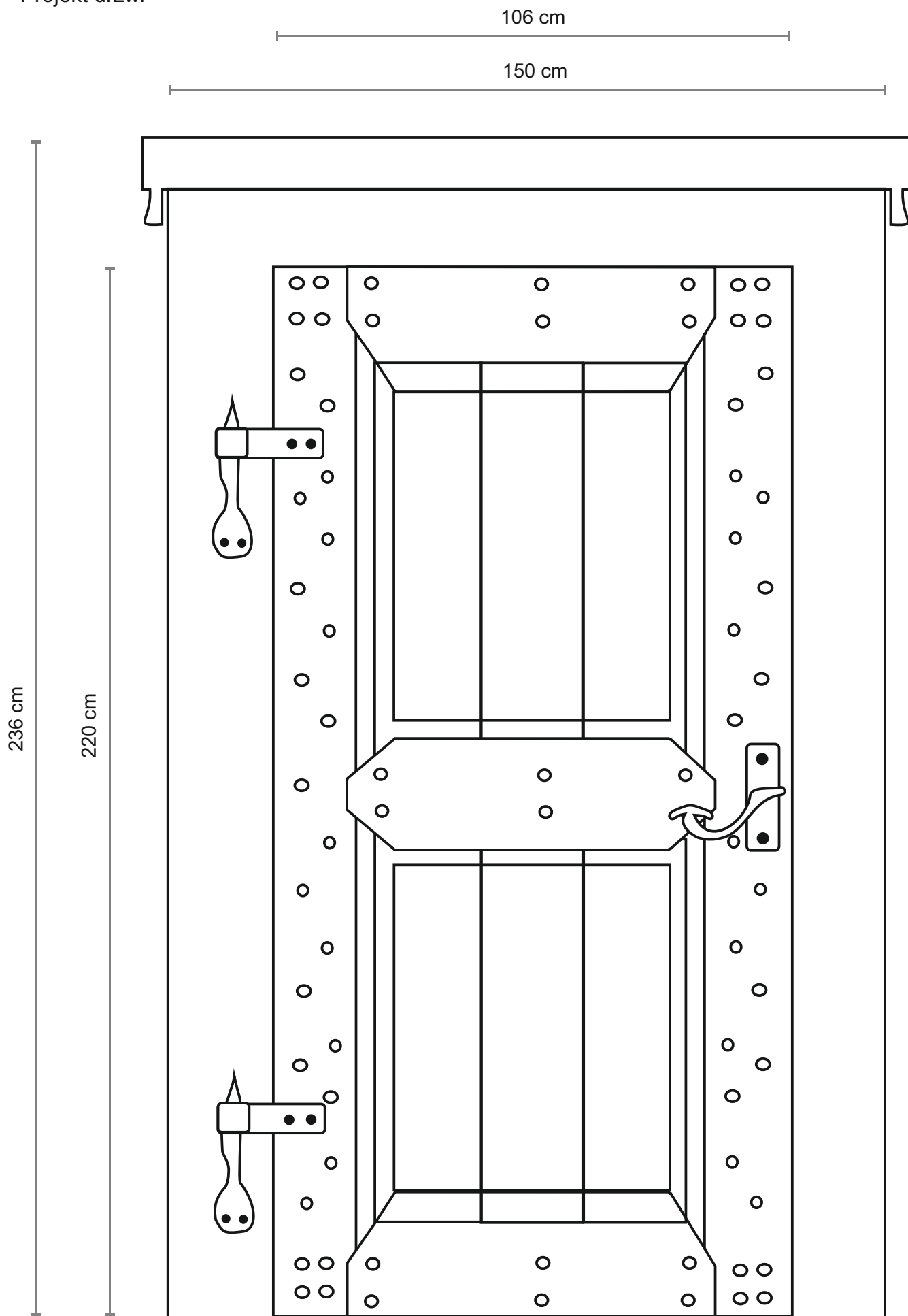

Projekt okna

Ostateczne wymiary do zweryfikowania przy pomiarach w kościele.

Projekt drzwi

Ostateczne wymiary do zweryfikowania przy pomiarach w kościele.

Minimalne wymagania techniczne, dotyczy kiosku multimedialnego.

1	Procesor	Intel Core I3 2.2GHz lub inny o podobnych parametrach
2	Pamięć RAM	4GB
3	Dysk twardy	500GB
4	Karta graficzna	Min. 1GB pamięci własnej
5	Monitor	Min rozdzielczość 1920x1080 HD , dwa punkty dotykowe
6	Obsługa	USB, SATA, WIFI, LAN, AUDIO, DVD
7	Zasilacz + bateria	
8	Głośniki	Standard 2+1
9	Oprogramowanie	Licencjonowane z obsługą HTML, FLASH, Audio-Video oraz monitora dotykowego dwupunktowego